

มาเป็นนักเขียนกันเถอะ

ถ่ายทอดประสบการณ์โดย...
ถวัลย์ ชาติรี ชุศรี สุภาภรณ์ ไพโรจน์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

๓๗๐.๑๔ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
๖๙๑ มาเป็นนักเขียนกันเถอะ, กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,
๒๕๕๔, ๖๔ หน้า.
ISBN: 974-241-330-4
๑. การเขียน ๒. นักเขียน ๓. ชื่อเรื่อง

มาเป็นนักเขียนกันเถอะ

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 17/2545
พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤศจิกายน 2544
จำนวน 2,000 เล่ม
จัดพิมพ์เผยแพร่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรีนุชถาวร ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต
กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0-2668-7123 ต่อ 1413
โทรสาร. 0-2243-4174
<http://www.onec.go.th>
พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ 21 เซ็นจูรี จำกัด
1, 3 ซอย 48 ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงบางยี่ขัน
เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700
โทร. 0-2883-0417-8, 0-2424-5687, 0-2434-9447

. ๘ คำนำ..

ครูและบุคลากรทางการศึกษาทั่วประเทศกว่าหกแสนคน เป็นผู้ช่วยสร้างสรรค์ปัญญาให้กับสังคม ดังนั้นจึงต้องมีทักษะที่สำคัญ 4 ด้านที่เรียกว่า **หัวใจนักปราชญ์** คือ ส จ ป ลี คือ ต้องฟังเป็น อ่านเป็น คิดเป็น พูดเป็น และเขียนเป็น

ในอดีตที่ผ่านมาการสอนหนังสือส่วนใหญ่ใช้แต่ทักษะการพูด เพราะกระบวนการเรียนรู้ของเราเน้นการถ่ายทอดด้วยวาจาโดยมีครูเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจึงใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้เพียงสองช่องทาง คือ ตาหู กับหูฟัง เท่านั้น ทั้งๆ ที่ผู้เรียนมีสัมผัสในการรับรู้ถึง 6 ช่องทาง คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ ดังนั้นการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงเป็นเพียงการท่องจำ นำไปสอบ แล้วก็ลืม การเรียนรู้ไม่ได้ลงไปสัมผัสถึงใจของผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง

เมื่อจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการพูดอย่างเดียว ทักษะด้านอื่นๆ จึงลดความสำคัญ จนผู้จัดการเรียนการสอนขาดความชำนาญไปในที่สุด โดยเฉพาะการเขียน ครูส่วนใหญ่จึงมีปัญหาในเรื่อง การเขียนแผนการสอน การเขียนผลงาน การเขียนรายงาน เป็นต้น ครูและผู้บริหารหลายคนที่มีประสบการณ์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ การแก้ปัญหาในชั้นเรียน การบริหาร การพัฒนาโรงเรียน การพัฒนาท้องถิ่นและชุมชน และประสบการณ์อื่นๆ ที่ล้วนแล้วแต่มีค่า เมื่อไม่ได้เขียนหรือบันทึกไว้ประสบการณ์เหล่านี้ก็จะถูกลืมเลือน ไม่สามารถส่งต่อไปยังครูรุ่นหลังหรือคนอื่นๆ ที่จะนำไปปรับประยุกต์หรือขยายผลให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนต่อไปได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เล็งเห็นความสำคัญในการสร้างประสบการณ์และความมั่นใจในการเขียนให้กับครู จึงได้จัดทำเอกสารเล่มนี้ขึ้นเพื่อเผยแพร่ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้ศึกษา ฝึกฝนการเขียน เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปการเรียนรู้ การพัฒนาตนเอง และการพัฒนาวิชาชีพครู ขอขอบคุณคณะผู้ถ่ายทอดประสบการณ์การเขียนลงในหนังสือเล่มนี้ ซึ่งก่อให้เกิดกำลังใจแก่ผู้ที่กำลังจะเริ่มเขียน เพื่อร่วมกันฝากผลึกแก้วแห่งประสบการณ์ จดจารไว้ให้ครูรุ่นหลังๆ ได้เรียนรู้สืบไป

(นายรุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

..สารบัญ..

	หน้า
คำนำ	
การเขียนหนังสือสำหรับครูและผู้บริหาร โดย ถวัลย์ มาศจรัส	1
วิธีการเขียนหนังสือแบบชาตรี โดย ชาตรี สำราญ	25
ประสบการณ์การเขียนหนังสือ โดย ไพโรจน์ ชินศิริประภา	30
ฉันเป็นนักเขียน? โดย ชุศรี ต้นพงส์	42
ฉัน...กับงานเขียน โดย สุภาภรณ์ มั่นเกตุวิทย์	51

การเขียนหนังสือ สำหรับครูและผู้บริหาร

ถวัลย์ ภาศจรัส*

เราจะเข้าถึงแหล่งภูมิปัญญาสร้างสรรค์ด้านการเขียนกันอย่างไร

ทุกครั้งที่ไปบรรยายเกี่ยวกับเรื่องการเขียนหนังสือที่ได้ก็ตาม คำถามที่ผู้ฟังถามกันมากเป็นพิเศษก็คือจะเริ่มต้นเขียนหนังสือกันอย่างไร

มีคนจำนวนมากไม่เชื่อว่าตนเองมีความรู้ มีความคิด และมีความสามารถมากล้นเกินพอที่จะเขียนหนังสือให้ผู้อื่นอ่านเพื่อนำไปเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาตนเอง พัฒนางานให้เกิดประโยชน์ได้เป็นอย่างดี

ความลังเลและความไม่เชื่อมั่นในตนเองเป็นเสมือนประตูที่ปิดตายของชีวิตทำให้ไม่สามารถเปิดชุมทรัพย์ทางปัญญาที่มีอยู่ในตัวตน ออกมาเผยแพร่ให้ผู้อื่นได้รู้ ได้เห็น ได้นำไปทดลองปฏิบัติอย่างน่าเสียดาย

มีชุมทรัพย์อยู่ในตนแต่มีได้นำชุมทรัพย์ดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าของชีวิตแต่อย่างใด

* นักวิชาการศึกษา 8 กลุ่มงานศิลปะและวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ในความเป็นจริงของชีวิต การทำงานของแต่ละคนแต่ละอาชีพ ก่อให้เกิดความชำนาญการ ความเชี่ยวชาญอย่างหลากหลาย ความเชี่ยวชาญเหล่านี้เมื่อตกผลึกทางความคิดอย่างลงตัวแล้วก็จะกลายเป็น ภูมิปัญญาหลากหลายด้าน

คนแต่ละคนมีภูมิปัญญาหลากหลายทางต่างกัน แต่ภูมิปัญญาเหล่านี้มักจะถูกกบฏฝังขาดการพัฒนาและถูกปล่อยปละละเลยให้เป็นพื้นที่ที่กว้างว่างเปล่าทางปัญญาอยู่ในตนเองมากต่อมาก

โดยเนื้อแท้แล้วในตัวของเราทุกคนต่างมีขุมทรัพย์ใหญ่ทางปัญญาอยู่ในระดับโดดเด่นทัดเทียมกันเพียงแต่ว่าใครจะโดดเด่นไปในทางไหนเท่านั้น

เชื่อหรือไม่ว่าในตัวของเราทุกคนมีแหล่งภูมิปัญญาสร้างสรรค์ อยู่มีใช่น้อย ไม่เว้นแม้แต่ภูมิปัญญาสร้างสรรค์ด้านการเขียนที่หลายคนไม่เชื่อว่าเราจะมีหรือต่อกย้ำความไม่เชื่อมั่นให้แก่ตนเองตลอดมาว่าเรามีกับเขาด้วยหรือมันฝังอยู่ในตนเองเหลือจะคณานับ

แหล่งภูมิปัญญาสร้างสรรค์ด้านการเขียนในตนเองนี้ถ้าหากเรา ดึงลึกลงไปถึงย่อมหมายถึงว่าการค้นพบพลังสร้างสรรค์อันไม่รู้จบก็จะเกิดขึ้น

วิธีที่จะเข้าถึงแหล่งภูมิปัญญาสร้างสรรค์ด้านการเขียนนั้นง่าย อย่างน่ามหัศจรรย์ นั่นคือการทำลายความลังเลและความไม่เชื่อมั่นที่มี มาแต่เดิมเสียให้ราบคาบแล้วก้าวออกมาด้วยความมาดมั่น

จงศรัทธาในตนเอง เชื่อมั่นในตนเอง เพียงเท่านี้เราก็จะมองเห็นตัวตนของเราอย่างแจ่มชัดว่าแท้แล้วเรานี้ก็เป็นหนึ่งยอดฝีมือคนหนึ่ง ของแผ่นดิน

นี่คือวิธีง่ายๆ ในการเข้าถึงแหล่งภูมิปัญญาสร้างสรรค์ของการเขียนหนังสือ

การเขียนหนังสือ

การเขียนหนังสือคือการแสดงความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และภูมิปัญญาของผู้เขียนเพื่อสื่อสารสะท้อนให้เห็นถึงความชำนาญ การความเชี่ยวชาญ สื่อ สาระ เรื่องราวให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ได้รับความเพลิดเพลิน นำไปปรับประยุกต์ใช้ในหน้าที่การงาน หรือในวิถีชีวิตประจำวันของแต่ละคนเผยแพร่ให้ปรากฏต่อสาธารณชนด้วยภาษาที่สื่อให้ผู้อื่นรับรู้ตามความเหมาะสมแก่งานเขียนแต่ละประเภท

ด้วยเหตุที่งานเขียนเป็นการสื่อความหมายด้วยภาษา ซึ่งเป็นการสื่อสารทางเดียวกับผู้อ่าน ผู้เขียนจึงต้องมีความแม่นยำในการใช้ภาษาในการสื่อสารที่รอบคอบ กระจ่างแจ้งชัดเจน ทั้งนี้เพราะเมื่อผู้อ่านอ่านแล้วหากมีสิ่งใดสงสัย ผู้เขียนมิสามารถจะโพล่งหน้าออกมาจากหน้ากระดาษเพื่ออธิบายเสริมความได้แต่อย่างใด

ภาษาในการเขียนหนังสือจึงต้องคม ชัด และกระจ่างแจ้ง

ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาและแนวคิดในการเขียนหนังสือ

การเขียนหนังสือที่มีคุณค่าจะต้องมีทั้งเนื้อหาและแนวคิด เนื้อหาและแนวคิดมีความแตกต่างกัน แต่ทั้งสองส่วนจะต้องประสานสัมพันธ์กันและกัน

เนื้อหา คือ สิ่งที่ผู้เขียนได้เขียนถึงซึ่งประกอบไปด้วยสาระตามเค้าโครงที่ผู้เขียนเป็นผู้กำหนดตามประสบการณ์ ความชำนาญการ

และความเชี่ยวชาญของตน

แนวคิด คือ สิ่งที่ผู้เขียนจะเขียนออกมาตามความคิดที่ตนมี โดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์ ลังเคราะห์อย่างรอบคอบก่อนจะสรุป เป็นงานเขียนเพื่อนำเสนอต่อสาธารณชน

เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้นขอยกตัวอย่างเรื่อง เนื้อหาและแนวคิด ให้เห็นเป็นรูปธรรม ดังนี้

เนื้อหา : การปฏิรูปการศึกษา

แนวคิด : การปฏิรูปการเรียนรู้คือหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา

กฎข้อแรกของการเขียนหนังสือ

อะไรคือกฎข้อแรกของการเขียนหนังสือ?

นี่คือคำถามที่เปรียบเสมือนกำแพงเมืองจีนที่ทอดยาวไปไกลสุดลูกหูลูกตาของผู้ที่เริ่มจะเขียนหนังสือเป็นครั้งแรกๆ

กฎข้อแรกของการเขียนหนังสือก็คือ จงเขียนในสิ่งที่คุณรู้ถนัด มีความชำนาญ และมีความเชี่ยวชาญเป็นดีที่สุด กฎนี้เป็นกฎที่ต้องท่องให้ขึ้นใจทั้งในยามตื่นหรือแม้แต่ในยามหลับก็ควรจะฝึนถึงกฎข้อนี้ให้แม่นยำ

งานเขียนทุกประเภท หากเขียนโดยการโจรกรรมความคิดของคนอื่นที่เห็นว่าดีมาทำที่ว่าเป็นของเราเองแล้วงานเขียนเรื่องนั้นๆ ก็จะกลายเป็นขนมชั้นที่ซ้อนวางต่างสีรสชาติความเป็นเอกภาพ ผู้อ่านอ่านแล้วก็จับได้ว่าผู้เขียนคือขุนโจรทางความคิดที่ไม่น่าไว้วางใจ

แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าเราจะนำความคิดของคนอื่นมาอ้าง

อิงมาขยายนำน้าทางภูมิปัญญามาได้แต่อย่างใด

ทำได้ ขยายได้ ในลักษณะของการส่องทางทางปัญญาให้กัน และกันในส่วนที่เหมาะสม และมีประสบการณ์ร่วมในสิ่งที่นำมา อ้างอิง หรือนำมาขยายความ

จดจำเป็นกฎข้อที่สองก็คือการเขียนหนังสือโดยผู้เขียนไม่มี ประสบการณ์ด้วยตนเองแล้ว งานเขียนนั้นจะอ่อนด้อย ขาดความ หนักแน่น ขาดตัวอย่าง และขาดกรณีศึกษา ทำให้งานเขียนนั้นมิได้เป็น งานเขียนที่จุดประกายความคิดทางปัญญาให้แก่ผู้อ่าน

กฎข้อที่ 3 การเขียนหนังสือเป็นศิลปะของการสื่อความหมาย งานเขียนจึงต้องมีพลังสร้างสรรค์ของถ้อยคำ รู้จักเลือกเฟ้นถ้อยคำมาใช้ ให้ตรงความหมายด้วยสำนวนภาษาที่สละสลวยจูงผู้อ่านให้ติดตามอ่าน ด้วยความสนใจใคร่รู้ถึงสาระในบรรทัดถัดไป หน้าถัดไป หรือแม้แต่ เล่มต่อไปของผู้เขียน

ศิลปะการเขียนฝึกฝนได้ด้วยการฟังมากๆ คิดมากๆ ถาม มากๆ เขียนมากๆ จนค้นพบตัวเองว่าเป็นนายของภาษาได้เมื่อไร เมื่อนั้นก็จะเข้าใจในเรื่องของศิลปะการเขียนที่สามารถหยิบคำในคลัง ภาษาที่สั่งสมไว้มาใช้ได้อย่างใจหมาย

โครงสร้างเนื้อหาในการเขียน

การเขียนหนังสือจำเป็นต้องมีโครงสร้างเนื้อหาที่ดีและชัดเจน เมื่อกำหนดแนวคิดในการเขียนเรื่องเรียบร้อยแล้วผู้เขียนจะต้อง คิดและจัดเรียงเนื้อหาให้เป็นระบบ อะไรที่เห็นว่าเป็นขยะทางความคิด ต้องกำจัดออกไปให้หมด

คำว่าขยะทางความคิดก็คือ ข้อมูลหรือสาระบางอย่างที่ไม่ สอดคล้องกับเนื้อหาที่ผู้เขียนจะนำเสนอ

การจัดทำโครงสร้างเนื้อหาหรือจะเรียกว่าโครงเรื่องนั้น วิธีที่ ง่ายที่สุดก็คือ จัดโครงสร้างเนื้อหาเรียงลำดับตามขั้นตอนของเรื่องที่จะ นำเสนอจากส่วนนำเรื่อง เนื้อหาและบทสรุป หรือจัดลำดับไปตาม เหตุการณ์ ก่อน-หลัง โดยจัดลำดับเป็นบทๆ ไป

ตัวอย่างการจัดโครงสร้างโดยจัดเป็นบทๆ ด้วยการกำหนดเป็น โครงเรื่องและหัวเรื่อง (Topic) หัวเรื่องรอง (Sup-Topic) และหัวข้อ ย่อย ซึ่งจะมีรูปแบบดังนี้

โครงเรื่องของบทที่ 1

หัวเรื่อง

1.1 หัวข้อรองที่ 1

1.1.1 หัวข้อย่อย

1.1.2 หัวข้อย่อย

ฯลฯ

1.2 หัวข้อรองที่ 2 (Sub-Topic)

1.2.1 หัวข้อย่อย

1.2.2 หัวข้อย่อย

ฯลฯ

1.3 หัวข้อรองที่ 3

1.3.1 หัวข้อย่อย

1.3.2 หัวข้อย่อย

ฯลฯ

ตัวอย่าง หนังสือคู่มือการสรรหาและคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ

บทที่ 1 โครงการศิลปินแห่งชาติ

- 1.1 ความเป็นมาของโครงการศิลปินแห่งชาติ
- 1.2 การปรับปรุงรูปแบบและหลักเกณฑ์การคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. 2535
- 1.3 การปรับปรุงรูปแบบและหลักเกณฑ์การคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. 2536
- 1.4 การปรับปรุงรูปแบบและหลักเกณฑ์การคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. 2537
- 1.5 การปรับปรุงรูปแบบและหลักเกณฑ์การคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. 2541
- 1.6 24 กุมภาพันธ์ วันศิลปินแห่งชาติ
- 1.7 อัครศิลปิน
- 1.8 โล่และคำจารึกเทิดพระเกียรติคุณ “อัครศิลปิน”
- 1.9 พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงขอใบที่ยกย่องเทิดพระเกียรติ พระองค์เป็น “อัครศิลปิน”
- 1.10 เครื่องหมายเชิดชูเกียรติศิลปินแห่งชาติ

บทที่ 2 แนวทางการประเมินคุณภาพมาตรฐานงานศิลปะของผู้ที่ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ

- 2.1 ศิลปินที่จะได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ
- 2.2 แนวทางการประเมินคุณภาพผลงานของศิลปิน

บทที่ 3 การสรรหาและการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ ในระดับจังหวัด

- 3.1 การสรรหาและคัดเลือกศิลปินแห่งชาติในระดับจังหวัด
- 3.2 สรุปลขั้นตอนการสรรหาและคัดเลือกศิลปินแห่งชาติในปัจจุบัน
- 3.3 แบบเสนอศิลปินเพื่อประกาศเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ

บทที่ 4 ตัวอย่างการเขียนและเรียบเรียงประวัติศิลปินที่เสนอพิจารณาเป็นศิลปินแห่งชาติ

- 4.1 ตัวอย่างการเขียนและเรียบเรียงประวัติศิลปินในแบบเสนอศิลปินเพื่อพิจารณาเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ ศิลปะสถาปัตยกรรม วรรณศิลป์ ศิลปะการแสดง
- 4.2 ตัวอย่างการเขียนและเรียบเรียงประวัติชีวิตและผลงานของศิลปินสาขาศิลปะสถาปัตยกรรม หม่อมราชวงศ์มิตราภรณ์ เกษมศรี
- 4.3 ตัวอย่างการเขียนและเรียบเรียงประวัติชีวิตและผลงานของศิลปินสาขาวรรณศิลป์ (ร้อยกรอง) นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
- 4.4 ตัวอย่างการเขียนและเรียบเรียงประวัติชีวิตและผลงานของศิลปินสาขาวรรณศิลป์ (ร้อยแก้ว) นายฉัตรชัย วิเศษสุวรรณภูมิ (พนมเทียน)
- 4.5 ตัวอย่างการเขียนและเรียบเรียงประวัติชีวิตและผลงานของศิลปินสาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย) นายบุญยงค์ เกตุคง

การเขียนหนังสือประเภทคู่มือ

- 4.6 ตัวอย่างการเขียนและเรียบเรียงประวัติชีวิตและผลงานของศิลปินสาขาศิลปะการแสดง (ผู้ประพันธ์เพลงไทยสากล) นายสุรพล โทณะวณิก
- 4.7 ตัวอย่างการเขียนและเรียบเรียงประวัติชีวิตและผลงานของศิลปินสาขาศิลปะการแสดง (การแสดงพื้นบ้าน-หมอลำ) นายฉวีวรรณ พันธุ
- 4.8 การประเมินคุณค่าผลงานของศิลปินที่เสนอให้พิจารณาเป็นศิลปินแห่งชาติ
- 4.9 ตัวอย่างประเมินคุณค่าผลงานศิลปะของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (ร้อยกรอง)

บทที่ 5 การจัดทำหลักฐานผลงานของศิลปินที่เสนอพิจารณาเป็นศิลปินแห่งชาติ

- 5.1 หลักฐานผลงานของศิลปินที่เสนอพิจารณาเป็นศิลปินแห่งชาติ
- 5.2 ภาพถ่ายผลงานของศิลปิน

บทที่ 6 คำแนะนำและตัวอย่างการเขียนบทสไลด์และวีดิทัศน์ผลงานศิลปิน

- 6.1 คำแนะนำการเขียนบทสไลด์/วีดิทัศน์ ผลงานศิลปิน
- 6.2 ตัวอย่างการกำหนดภาพ มุมภาพในการถ่ายภาพวีดิทัศน์และการถ่ายภาพสไลด์

บทที่ 7 รายละเอียดสวัสดิการของศิลปินแห่งชาติ

- 7.1 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรม

ว่าด้วยการจัดสวัสดิการศิลปินและผู้มีผลงานทางด้าน
วัฒนธรรม พ.ศ. 2540

7.2 ทำเนียบนามศิลปินแห่งชาติ ปีพุทธศักราช 2528-2540

7.3 เพลงศิลปินแห่งชาติ

บรรณานุกรม

7 ชั้น 10 ขั้นตอน ของการเขียนหนังสือ

ณ เวลานั้น หมายรวมเป็นว่าเพื่อนครูและท่านผู้บริหารค้นพบ
แล้วว่าตนเองมีความรู้ ประสบการณ์ ความชำนาญการ และความ
เชี่ยวชาญในด้านใดที่จะนำข้อมูลดังกล่าวมาเขียนเป็นหนังสือ

เมื่อมีข้อมูลพร้อมแล้ว การเตรียมตัวสำหรับการเขียนหนังสือ
มีลำดับขั้นตอนให้เลือกตามความถนัด ตั้งแต่ 7 ขั้นตอน 10 ขั้นตอน
และ 3 ขั้นตอน ดังนี้

7 ขั้นตอนของการเขียนหนังสือ

---

1. ตั้งจุดมุ่งหมายในการเขียน

การตั้งจุดมุ่งหมายในการเขียนเป็นสิ่งสำคัญเบื้องต้นของการ
เขียน ทั้งนี้เพราะการเขียนแต่ละเรื่อง ผู้เขียนย่อมมีจุดมุ่งหมายในการ
เขียนแตกต่างกันออกไป เช่น บางเรื่องต้องการเขียนให้เด็กและเยาวชน
อ่าน ก็ต้องตั้งจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนว่าเป็นการเขียนสำหรับเด็กและ
เยาวชน เพื่อจะได้กำลักรองเนื้อหา ภาษา และประเด็นในการนำเสนอ
รูปแบบที่เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน เป็นต้น

ในทางกลับกัน ถ้าหากเรื่องนั้น ตั้งจุดประสงค์ไว้เพื่อให้ผู้ใหญ่

อ่าน การเลือกเฟ้นเนื้อหา การใช้ภาษา ลำนวน และรูปแบบวิธีในการนำเสนอ ก็จะแตกต่างกันไปจากการเขียนให้เด็กและเยาวชนอ่านอย่างนี้เป็นต้น

การตั้งจุดมุ่งหมายในการเขียนนี้จะมีผลไปถึงการกำหนดโครงสร้างภายนอกในการเขียนด้วยว่า จะเป็นรูปแบบใด เช่นการ พรรณนา บรรยาย อธิบาย หรือแบบโน้มน้าว ด้วยเหตุนี้ ก่อนลงมือจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายในการเขียนให้แน่นอนเสียก่อนทุกครั้งไป

2. เลือกเรื่อง

หลังจากตั้งจุดมุ่งหมายในการเขียนไว้ชัดเจนแล้ว ขั้นตอนมาก็คือ การเลือกเรื่อง

ผู้ที่เริ่มเขียนหนังสือใหม่ๆ มักจะลังเลกับการเลือกเรื่องในการเขียน ทั้งนี้เพราะไม่ทราบว่าจะตัดสินใจเลือกเรื่องในการเขียนอย่างไรดี จึงจะถูกใจผู้อ่าน

การเลือกเรื่องสำหรับการเขียนพอจะมีหลักเกณฑ์อยู่บ้าง ดังนี้

 เลือกเรื่องที่คุณเขียนมีความถนัดและให้ความสนใจมากเป็นพิเศษ

 เลือกเรื่องที่คุณเขียนมีประสบการณ์

 เลือกเรื่องที่อยู่ในความสนใจของผู้อ่าน (ข้อนี้ต้องอาศัยการวิเคราะห์ของผู้เขียน เช่น เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน อย่างนี้เพื่อนครูต้องสนใจแน่ๆ)

 เลือกเรื่องที่มีประโยชน์ต่อสังคม กลุ่มคน (ครู คณาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา บุคลากรทางการศึกษา

ประชาชน นักเรียน นิสิต นักศึกษา)

 อื่นๆ ตามที่ผู้เขียนจะพิจารณาเห็นว่า เป็นเรื่องที่น่าเขียน
เผยแพร่

3. มองหาเนื้อเรื่องที่จะเขียน

คำถามที่จะถามในตอนนี้ก็คือ บางที่ท่านเลือกเรื่องแล้วแต่มี
เนื้อเรื่องที่จะเขียนอยู่ในมือแล้วหรือยัง

ถ้ายังไม่มีก็ต้องรวบรวมสาระที่จะนำมาเขียนเสียก่อน
หลายท่านอาจจะย้อนถามมาอีกว่า ไม่รู้จะค้นหาเนื้อเรื่องที่จะ
เขียนอย่างไร

วิธีง่ายๆ ที่จะค้นหาเนื้อเรื่องสำหรับการเขียนนั้นขอให้นำเรื่อง
ที่อยู่ใกล้ตัวเราและเรารู้เรื่องนั้นดีที่สุดมาเขียนให้ผู้อื่นได้อ่าน

สิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวเรานั้นแหละที่เป็นทั้ง เนื้อเรื่อง ความรู้และ
ข้อมูล สำหรับการเขียนหนังสือ

4. ตั้งชื่อเรื่อง

หลังจากได้เนื้อเรื่อง (เนื้อหา) มาแล้ว ขอให้ตั้งชื่อเรื่องเสียก่อน
ว่าเรื่องที่จะเขียนนั้น ชื่อเรื่องอะไร

ที่แนะนำให้ตั้งชื่อเรื่องก่อนนั้น เพราะชื่อเรื่องจะเป็นแนวกำหนด
หรือเป็นความคิดรวบยอดให้ทราบว่าจะกำลังจะเขียนไปในแนวทางไหน
ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้การเขียนตรงตามเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

5. รวบรวมข้อมูล

เมื่อมีเนื้อเรื่องแล้วชื่อเรื่องก็ตั้งได้แล้ว ขั้นตอนต่อไปก็ต้องรวบรวม
ข้อมูลสำหรับการเขียน

6. กำหนดโครงเรื่อง

หลังจากตั้งชื่อเรื่องได้แล้วก็ต้อง กำหนดโครงเรื่องให้ชัดว่า เรื่องที่จะเขียนนั้นจะเขียนถึงอะไรบ้าง

การกำหนดโครงเรื่องก็เหมือนกับการตั้งกรอบความคิดในการเขียน เรื่องที่จะเขียนถึงนั้นจะบรรจุเนื้อหาอะไรให้ผู้อ่านได้อ่านบ้าง เพราะเนื้อหาบางอย่างก็มีแง่มุมหลากหลาย ซึ่งแง่มุมบางอย่างก็ไม่จำเป็นต้องเขียนถึง เพราะเขียนถึงแล้วบางทีก็อาจจะทำให้เรื่องราวที่เขียนนั้นอ่อนลง หรือไม่น่าอ่านไปเลยก็มี

การกำหนดโครงเรื่อง จึงเปรียบเสมือนการวางแผนการเขียนที่รัดกุม ค้นหาสิ่งที่ดีมีประโยชน์เพื่อให้ผู้อ่านได้อ่านด้วยความรื่นรมย์

7. ลงมือเขียน

หลังจากเตรียมการสำหรับการเขียน ตั้งแต่ข้อ 1-6 แล้ว คราวนี้ก็ลงมือเขียน

เรื่องที่เขียนจะน่าอ่านหรือไม่น่าอ่านนั้น ส่วนหนึ่งอยู่ที่การใช้ภาษาเป็นสำคัญ

ภาษาที่ใช้ในการเขียนแบบกลางๆ เรียกว่าเป็นภาษาแบบแผน ซึ่งภาษาแบบแผนนี้สามารถตรวจสอบได้จากหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

- เป็นคำสุภาพ
- ใช้ภาษาที่มีศักดิ์ของคำในระดับเดียวกัน ไม่นำภาษาแสดงเข้ามาใช้ปะปนในงานเขียน
- ไม่มีการตัดหรือลดทอนรูปประโยค
- น้ำเสียงของคำจะมีลักษณะเคร่งขรึมเป็นกลางไม่ตลกขบขัน ไม่เเยะแยะถากถาง

- ภาษาต้องไม่แสดงออกถึงความรุนแรง
- หลีกเลี่ยงการใช้ภาษาที่เป็นโวหาร ยืดเยื้อ
- มีความเคร่งครัด และรักษามาตรฐานของภาษา

ด้วยเหตุนี้ เมื่อจะเขียนเรื่องที่เป็นแนววิชาการ กึ่งวิชาการควรเลือกใช้ภาษาให้เหมาะกับประเภทของงานเขียนด้วย และพึงระลึกอยู่เสมอว่า งานเขียนที่เป็นแบบแผนนั้นมิได้หมายถึงการใช้ภาษาที่แข็งกระด้าง ถึงแม้จะเป็นภาษาแบบแผน แต่เราก็สามารถให้นุ่มนวลได้ด้วยสำนวนภาษาของเรา

10 กระบวนการ การเขียน

ถ้าเห็นว่า 7 ขั้นตอนในการเขียนยังไม่ละเอียดพอจะลองดู 10 ขั้นตอนในการเขียนดูบ้างก็ได้ ดังนี้

- ขั้นที่ 1 กำหนดจุดมุ่งหมายทั่วไป
- ขั้นที่ 2 วิเคราะห์และกำหนดคุณสมบัติของผู้อ่านเป้าหมาย
- ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และกำหนดเนื้อหาสาระ
- ขั้นที่ 4 วิเคราะห์และกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะ
- ขั้นที่ 5 กำหนดรูปแบบและวิธีประเมินความเข้าใจ
- ขั้นที่ 6 กำหนดวิธีและแนวทางการเสนอเนื้อหา
- ขั้นที่ 7 กำหนดแหล่งข้อมูลสนับสนุนการยกอ้างต้นฉบับ
- ขั้นที่ 8 การยกอ้างต้นฉบับ
- ขั้นที่ 9 การทดสอบต้นฉบับ
- ขั้นที่ 10 การปรับปรุงต้นฉบับ

ขั้นตอนการเขียนทั้ง 10 ขั้นตอน สามารถจำแนกให้เห็นอย่างเด่นชัดดังนี้

กระบวนการเขียนขั้นที่	เหตุผลแต่ละขั้นตอน
1. กำหนดจุดมุ่งหมายทั่วไป	<p> เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายของงานเขียนเพื่อมุ่งความสนใจไปที่กลุ่มผู้อ่านที่เป็นเป้าหมายว่าจุดมุ่งหมายเฉพาะที่ผู้เขียนกำหนดไว้เขียนให้ใครอ่าน อายุเท่าไร</p> <p> จุดมุ่งหมายทั่วไปในงานเขียนก็คือสาระสำคัญ หรือความคิดรวบยอดใหญ่ๆนั่นเอง</p> <p> กำหนดไว้เช่นนี้ จะทำให้การเขียนเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น</p>
2. การวิเคราะห์และกำหนดคุณสมบัติของผู้อ่านกลุ่มเป้าหมาย	<p> เป็นขั้นไตร่ตรองความคิดก่อนจะลงมือเขียนอย่างละเอียดรอบคอบว่าต้องการให้ได้ระดับชั้นใด วัยใดเข้าใจความคิดรวบยอดของงานเขียนที่เรา กำลังจะเขียน</p> <p> ขั้นนี้เป็นการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย ผู้อ่านว่าพอจะเข้าใจอะไรได้บ้าง จะไปวางแผนการเขียนได้รัดกุมยิ่งขึ้น</p>

กระบวนการเขียนขั้นที่	เหตุผลแต่ละขั้นตอน
3. วิเคราะห์และกำหนดเนื้อหาสาระ	✍️ ขั้นตอนนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อกำหนดขอบข่ายเนื้อหาว่าน่าจะบรรจุอะไรไว้ในเรื่องที่เขียนบ้างหลังจากที่ผ่านขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 3 มาแล้ว
4. วิเคราะห์และกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะ	✍️ เป็นการวิเคราะห์ต่อจากขั้นตอนที่ 3 หลังจากทราบแล้วว่าจะมีเนื้อหาสาระอะไรบ้าง ✍️ การวิเคราะห์ขั้นนี้ เป็นการวิเคราะห์เพื่อกำหนดจุดประสงค์เฉพาะลงไปอีกชั้นหนึ่งว่าจะให้ผู้อ่านรับรู้เรื่องราวอะไรเป็นพิเศษ
5. กำหนดรูปแบบและวิธีประเมินความเข้าใจ	✍️ เป็นการแสวงหากลวิธีในการเขียนว่าหลังจากเขียนจบแล้วผู้อ่านสามารถตอบคำถามที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเฉพาะที่ผู้เขียนกำหนดไว้ได้ ✍️ ถ้าอ่านจบแล้วผู้อ่านไม่สามารถตอบคำถามให้กับเรื่องที่อ่านได้ตามเจตนาธรรมณ์ของผู้เขียนแล้วก็แสดงว่างานเขียนเรื่องนั้นประสพกับความล้มเหลว

กระบวนการเขียนขั้นที่	เหตุผลแต่ละขั้นตอน
6. กำหนดวิธีการและแนวทางการเสนอเนื้อหา	✍ เป็นกรวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดจากขั้นที่ 1-5 เพื่อจัดทำโครงเรื่องและกำหนดโครงสร้างก่อนจะลงมือเขียน
7. กำหนดแหล่งข้อมูลสนับสนุน	✍ เป็นขั้นตอนต่อมาจากขั้นที่ 6 ✍ ในการเตรียมความพร้อมสำหรับรายละเอียดทั้งหมดที่จะใช้ประกอบการเขียนเพราะในขณะที่เขียนอาจจะต้องใช้ข้อมูลเพิ่มเติมเราจึงต้องกำหนดแหล่งข้อมูลดังกล่าวไว้ด้วย
8. การยกร่างต้นฉบับ	✍ ขั้นนี้เป็นขั้นการลงมือเขียน เป็นวิธีการทำงานอย่างหนึ่งซึ่งในการยกร่างการเขียนนี้อาจจะเป็นเรื่องของการกำหนดเวลาในการเขียนหนังสือว่าจะเขียนตอนไหน ใช้เวลากี่วัน เป็นต้น ✍ หลังจากยกร่างต้นฉบับเสร็จแล้ว ก็ควรกลับไปทบทวนขั้นตอนในขั้นที่ 5 ถ้ามีสิ่งใดบกพร่องก็ปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นก่อนที่จะนำต้นฉบับไปเผยแพร่

กระบวนการเขียนขั้นที่	เหตุผลแต่ละขั้นตอน
9. การทดสอบต้นฉบับ	✍ เป็นการศึกษาตรวจสอบคุณภาพการเขียนของเราว่าเป็นอย่างไร โดยให้เพื่อนร่วมงานอ่าน หรือคนที่เราค้นเคยได้อ่านเพื่อวิพากษ์วิจารณ์ผลงานนั้น
10. การปรับปรุงต้นฉบับ	✍ เป็นขั้นสุดท้ายของการทำงานหลังจากเขียนจบแล้วได้รับฟังการวิพากษ์วิจารณ์แล้ว และปรับปรุงต้นฉบับแล้ว ก็ถือว่าจบสิ้นกระบวนการการเขียนแล้วเช่นกัน

ขั้นตอนทั้ง 10 ขั้นตอนนี้ อ่านดูแล้วรู้สึกว่าจะเหนื่อยเสียตั้งแต่ยังไม่ได้ลงมือเขียน ซึ่งในความเป็นจริงนั้นขั้นตอนต่างๆ เหล่านี้ถ้าพิจารณาดูแล้ว ก็มี 3 ขั้นตอนใหญ่ๆ เท่านั้น นั่นคือ

1. ขั้นวางแผนการเขียน (ขั้นตอนที่ 1-7)
2. ขั้นการเขียน (ขั้นตอนที่ 8)
3. ขั้นเผยแพร่ (ขั้นตอนที่ 9-10)

ห้องสมุดในบ้าน : บรรยากาศสำคัญของการเขียนหนังสือ

มีข้อสังเกตบางประการว่าคนไทยไม่ชอบสร้างห้องสมุดหรือมุมหนังสือไว้ในบ้าน

ภาพดังกล่าวบ่งสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมของคนไทยส่วนใหญ่
ว่าเราขาดแรงจูงใจในเรื่องการอ่านการเขียนอยู่ค่อนข้างมาก

ผู้เขียนนั้นไม่ว่าจะย้ายไปอยู่ที่ใด ห้องแรกที่ต้องใส่ใจมากเป็น
พิเศษก็คือห้องหนังสือ

คนเขียนหนังสือนั้น ห้องหนังสือหรือห้องสมุดในบ้านมีความ
จำเป็นมากที่สุดที่จะช่วยให้การอ่านการเขียนต้นตัวและกระตือรือร้น
อยู่ตลอดเวลา

ที่บ้านของผู้เขียนมีหนังสือหลากหลายประเภทตั้งแต่หนังสือ
ประเภทวิชาการ บันเทิงคดี ศาสนา ปรัชญา กวีนิพนธ์ จนถึงวารสาร
ต่างๆ อย่างหลากหลาย

สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในการสืบค้นข้อมูล
เป็นอย่างมากทีเดียว

ข้อสำคัญความเงียบในห้องหนังสือมีส่วนอย่างสำคัญที่ทำให้
ความคิดความอ่านแตกฉานมีสมาธิมากพอที่จะดิ่งลึกลงไปถึงแหล่ง
ภูมิปัญญาสร้างสรรค์ในการเขียนหนังสือได้โดยไม่รู้จบ

ถ้าเป็นไปได้มีห้องหนังสือในบ้านสักห้องหรือมีมุมหนังสือใน
บ้านสักมุมหนึ่งแล้ว บรรยากาศการเขียนหนังสือดูจะมีอนาคตที่ดีมากๆ
ทีเดียว

การจัดเวลาในการเขียนหนังสือ

ครูอาจินต์ ปัญจพวรรค์ อดีตบรรณาธิการนิตยสารฟ้าเมืองไทย
ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ เคยบอกผู้เขียนว่าการเขียนหนังสือ
เป็นการทำงานที่โดดเดี่ยว

ครูอจินต์ ปัญจพรรค์ บรรณารักษานิเทศสารฟ้าเมืองไทย
ผู้ถ่ายทอดความรู้ด้านการเขียนให้ผู้เขียนเมื่อปี พ.ศ. 2531

โดยนัยแล้วก็คือเมื่อลงมือเขียนหนังสือเราต้องอยู่กับความคิด
ของตัวเอง ไตร่ตรองด้วยตัวเอง ตัดสินใจด้วยตัวเอง และ
ทำงานเขียนด้วยตัวเองแต่เพียงลำพัง

งานเขียนจึงเป็นการทำงานที่โดดเดี่ยวตามนัยดังกล่าว

นักเขียนแต่ละคนกำหนดช่วงเวลาในการเขียนหนังสือไว้ต่างกัน
บางคนเขียนตอนเช้ามีด เขียนก่อนเที่ยงแล้วพัก บางคนเริ่มเขียนช่วง
บ่ายถึงเย็น บางคนเขียนเฉพาะกลางคืนพักผ่อนตอนกลางวัน

แต่สำหรับเพื่อนข้าราชการครูและผู้บริหารแล้ว กลางวันเป็น
ช่วงเวลาที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการ เวลาสำหรับการเขียนหนังสือจึงมี
เฉพาะในตอนกลางคืนและในวันหยุดราชการเท่านั้น

ผู้เขียนเองก็เป็นข้าราชการ ถ้าจะถามว่ามีงานเขียนมากไหม ก็ตอบว่ามากเพราะเขียนทั้งคอลัมน์หนังสือพิมพ์ทุกสัปดาห์ เขียนหนังสือเด็ก วรรณกรรมเยาวชน เรื่องสั้น นวนิยาย สารคดี กวีนิพนธ์ คู่มือ และตำรา หมุนเวียนไปแต่ละช่วงของการทำงาน

พลตรีหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช เคยสอนศิษย์ว่าเกิดมาเป็นนักเขียนต้องเขียนหนังสือได้ทุกที่ ทุกเวลา ทุกสถานการณ์ โดยไม่ต้องอ้างว่าต้องรออารมณ์

‘รงค์ วงษ์สวรรค์ นำคำสอนของพลตรีหม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช มาสอนผมต่อว่า ‘กวัลย์ จำไว้นะ เป็นนักเขียนต้องเขียนได้ในทุกสถานการณ์ของชีวิต แล้วจะประสบความสำเร็จ’

ย้อนกลับมาพูดถึงการจัดเวลาในการเขียนหนังสือว่าเราจะจัดสรรปันส่วนเวลาในชีวิตเพื่อเขียนหนังสือกันอย่างไรรจึงจะเหมาะสม

สำหรับผู้เขียนนั้นเนื่องจากได้ฝึกฝนให้เขียนหนังสือได้ในทุกสถานการณ์มาอย่างยาวนานทำให้เขียนหนังสือทุกประเภทได้ในทุกเวลาที่ปรารถนาจะเขียน

มีช่วงเวลาน้อยก็เขียนน้อย มีช่วงเวลามากก็เขียนมาก

ถ้าไม่เขียนก็อ่านเพื่อเก็บตุนความรู้ ความคิด และมุมมอง หลากหลายจากภูมิปัญญาของคนอื่นๆ เพื่อเติมเต็มในส่วนที่ตนเองขาดแคลน

แต่ช่วงเวลาที่ผู้เขียนเห็นว่าดีที่สุดและได้ใช้เป็นช่วงเวลาหลักในการเขียนหนังสือมาอย่างยาวนานก็คือ ช่วงเวลา 03:00-06:00 น. ของทุกค่ำคืน เพราะช่วงเวลาดังกล่าวเป็นเวลาที่คนอื่นๆ กำลังหลับใหล ทุกอย่างเงียบนิ่ง อากาศโปร่งสบาย สมองสดชื่นกระปรี้กระเปร่า สมาธิ

ห้องสมุดและมุมเขียนหนังสือในบ้านของผู้เขียน
(บนสุด เป็นโล่รางวัลส่วนหนึ่งจากการเขียนหนังสือ)

นี้ทำให้ความคิดความอ่านเบิกบาน เขียนหนังสือได้ดีและเร็วเป็นพิเศษ
ในแต่ละวันผู้เขียนจะกลับถึงบ้านในเวลาประมาณ 21:45 น.
รับประทานผลไม้แทนอาหารเย็นแล้วก็อาบน้ำจากนั้นฝึกสมาธิประมาณ
30 นาที ก่อนจะพักผ่อนอย่างสนิท

ผู้เขียนจะตื่นในเวลาประมาณ 03:00 น. ก่อนหรือหลังกว่านี้
ไม่มากนัก แปรงฟัน ล้างหน้าเสียก่อนเพื่อความสดชื่น จากนั้นเดินรับ
อากาศบริสุทธิ์ก่อนรุ่งสัก 15 นาที แล้วกลับมานั่งเขียนหนังสือจนถึง
เวลาประมาณ 06:00 น. ก็เก็บทุกอย่างเข้าที่เพื่อเตรียมตัวไปทำงาน

เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์มากกับการเขียนหนังสือในช่วงเวลาดังกล่าว
เพราะเขียนได้ดีและเขียนได้มากกว่าการเขียนหนังสือในช่วงเวลาอื่นๆ

ข้างต้นนั้นเป็นการเขียนหนังสือของผู้เขียนในคืนธรรมดา

ถ้าเป็นในคืนวันศุกร์ผู้เขียนจะเขียนหนังสือตั้งแต่ช่วงหัวค่ำจนประมาณ 05:00 น. จึงเข้านอน ตื่นนอนประมาณ 11:00 น. พอใกล้เที่ยงก็ออกไปทำกิจกรรมการเขียนกับเพื่อนๆ ในภาคเอกชน (ถ้าไม่มีงานราชการ) กลางคืนเขียนหนังสือแบบสบายๆ ส่วนวันอาทิตย์ถ้าไม่ไปไหนก็จะอยู่อ่านอยู่เขียนหนังสือที่ห้องสมุดในบ้านจนเวลาประมาณ 01:00 น. จึงเข้านอน

นี่คือภาพรวมวิถีชีวิตของผู้เขียนในแต่ละวันและแต่ละสัปดาห์

วิถีชีวิตเช่นนี้แหละที่ทำให้สร้างสรรค์ผลงานเขียนออกมาอย่างต่อเนื่องและหลากหลายประเภทมาเนิ่นนานปีจนถึงปัจจุบัน

การเป็นข้าราชการและเป็นนักเขียนไปพร้อมๆ กันนั้น ต้องคิดเชิงสร้างสรรค์มากกว่าปกติ ต้องอ่านมากกว่าปกติ ต้องทำงานมากกว่าปกติ และต้องนอนน้อยกว่าปกติ

ความคิด ความฝัน และจินตนาการก็ต้องสว่างไสวอยู่เสมอ

ถ้านักเขียนเหมือนคนปกติทั่วๆ ไป ไฉนเล่าจึงจะมีผลงานเพื่อน้อมเทิดบูชาให้เป็นเกียรติเป็นศรีแก่แผ่นดินของเรา

วิธีการเขียนหนังสือแบบชาตรี

ชาตรี สำราญ*

มีหลายคนถามผมว่า ผมมีวิธีการเขียนหนังสืออย่างไร ผมตอบ
ง่ายๆ ว่า ผมอยากเขียนอะไรผมก็เขียน จริงๆ ครับ **ไม่มีรูปแบบ**
การเขียน แต่มีเป้าหมายว่า

ผมเขียนทำไม

ผมเขียนเพื่ออะไร

ผมเขียนให้ใครอ่าน

เช่นเรื่องนี้ ผมเขียนเพื่อที่จะบอกเล่าวิธีการเขียนหนังสือของผมแก่
เพื่อนครูในสยามประเทศ เพราะต้องการให้ประเทศสยามมีครูนักเขียน
นักวิชาการขึ้นมามากๆ เมื่อผมตั้งเป้าหมายไว้แบบนี้ ผมก็เขียน บอก
สิ่งที่ผมอยากจะบอก

ผมชอบทำงานอย่างไร้กรอบบังคับ ผมเชื่อว่า อิสรภาพแห่ง
หัวใจ จะทำให้คุณภาพของงานปรากฏ ความจริงก็คือความจริง
ผมจึงเขียนความจริงที่มีอยู่ในหัวใจของผม บอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ที่ฝัง

* ครูต้นแบบ 2541 สกศ., ข้าราชการบำนาญ

อยู่ในหัวใจของผมสู่ท่านผู้อ่านอย่างตรงไปตรงมา ทุกเรื่องที่ผมเขียนในเชิงวิชาการ คือความจริงที่ผมพบเห็น ถ้าผมต้องการจะสอดแทรกกฎเกณฑ์ หลักการ หรือทฤษฎี ผมก็เสาะแสวงหามาสดใส่ร้อยรัดลงไปในเรื่องราวที่ผมเขียน

ภาพแห่งความจริงในดวงตาของผมจะปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรได้โดยวิธีการที่ผมเห็นภาพแล้วผมก็บอกเล่า ว่าผมต้องการเห็นอะไร เพียงแต่การบอกเล่าของผมไร้เสียงจากปาก แต่ฝากมาจากหัวใจ หลังไหลตามลายนิ้วมือ เล่าสู่ท่านผู้อ่าน

อารมณ์ ใช้ หลายคนพูดว่าไม่มีอารมณ์เขียน แต่สำหรับผม เวลาจะเขียนเรื่องหนักๆ ประชดประชันนั้น เวลาผมไม่พอใจอะไร ผมจะเขียนตอนนั้น ถ้าผมสุขใจกับเด็กน้อยลูกศิษย์ของผม ผมก็จะเขียนความดี ความงาม และความน่ารัก ถ้าผมอยู่เฉยๆ ผมก็จะนึกเขียนเรื่องที่อ้างอิงหลักวิชาการ จะเห็นว่า ทุกลมหายใจเข้าออกของผมสามารถเขียนหนังสือได้ทั้งนั้น เพราะการเขียนเรื่องราวต่างๆ ที่ผ่านๆ มา ผมเพียงแต่เล่าว่าผมทำอะไร กับใคร อย่างไร และผลเกิดขึ้นอย่างไรบ้าง ก็เท่านั้นเอง แม้แต่ผลงานทางวิชาการที่ผมขอกำหนดตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 ระดับ 9 ผมก็เขียนเล่าเรื่องสอนของผมให้แก่ กค. เขียนอย่างตรงไปตรงมาทั้ง 70% โดยเฉพาะในข้อ 8 ที่แสดงถึงความเชี่ยวชาญ ผมเขียนเล่าง่ายๆ อ่านเข้าใจง่าย คล้ายกับผมเล่าอยู่ตรงหน้าผู้ตรวจผลงาน และภาควิชาการ 30% ก็เช่นกัน ผมเขียนเล่าเรื่องราวการสอนที่ผมสอน มีตัวอย่างความจริงยกให้เห็นประกอบเรื่องเล่าเป็นระยะๆ เหมือนกับผลงานเล่มอื่นๆ ที่ปรากฏอยู่ในวงงานหนังสือที่ผมเขียน

ผมคิดว่าการเล่าเรื่องราวความจริงที่เราพบเห็นนั้นง่ายมาก ถ้าจะเล่าก็เล่าลงสู่เทปบันทึกเสียงแล้วถอดมานั่งเกลาความก่อนก็ได้ ในเบื้องต้น เมื่อเกิดความชำนาญแล้วก็ลงมือเขียนต่อไป แต่ผมมีเพื่อนๆ หลายคน เขาตัดสินใจเขียนอ่านเอง ให้คนในครอบครัวอ่าน ให้เพื่อนอ่าน และในที่สุดก็พิมพ์เผยแพร่ได้

การเป็นคนกล้าเขียนเป็นคุณสมบัติเด่นของคนเขียนหนังสือ ผมมีเพื่อนที่เขียนหนังสือหลายคนกล้าเขียนหนังสือ จึงเขียนหนังสือได้ และยังเขียนอยู่ในปัจจุบันนี้ และในทางตรงกันข้าม ผมก็มีเพื่อนครูหลายคน สอนดี สอนเก่ง แต่ไม่ค่อยกล้าเขียนกล้าเล่าให้ผู้อื่นฟัง ก็ยังเขียนไม่ได้ แต่เมื่อจะให้เขียนเล่าให้ผู้อื่นฟังก็เริ่มมั่นใจและเขียนกันมาเรื่อยๆ และบุคคลเหล่านี้ก็ยังเขียนเล่าสู่ ให้ผู้อื่นอ่าน แต่ยังไม่ค่อยจะบ่อยมาก ถ้าหากเพื่อนครูเหล่านี้เขียนติดต่ออย่างสม่ำเสมอ ก็คิดว่าจะเป็นคนเขียนหนังสือที่ปรากฏชื่อในวงวรรณกรรมต่อไปได้

เค้าโครงเรื่องต้องนึกถึงใหม่ ผมคิดว่า ผมทำอะไรกับใคร เรื่องอะไร อย่างไร เมื่อไร ผลเป็นอย่างไร คือเค้าโครงเรื่องที่ดีสำหรับผม ผมจะไม่คิดมาก เขียนและเขียนและเขียน คือวิธีการเขียนของผม เขียนเสร็จอ่านเอง ปรับปรุงแก้ไข ให้เพื่อนที่ชอบอ่านหนังสืออ่าน เพื่อนสงสัยคำไหน ตอนไหน ชัดเส้นใต้ไว้ ผมรับมาพิจารณา ปรับปรุงแก้ไขให้เพื่อนอ่านอีก พอใจ พิมพ์ ครบเพื่อนมีคุณต่อการเขียนหนังสือของผมมาก บ่อยครั้งที่เพื่อนนักอ่านหนังสือของผมมีจดหมายเขียนมาบอกว่า พิมพ์คำไหนผิด ไม่เข้าใจตรงไหน น่าจะปรับปรุงตรงไหน อยากรู้เรื่องอะไรต่อ สิ่งเหล่านี้มีคุณค่าต่อการเขียนหนังสือของผมมาก เป็นข้อมูลแห่งการเขียนที่ดีมาก ผมไม่เคยลืมเพื่อน

ผู้อ่านผลงานเขียนของผมทุกคน

ผมเริ่มต้นจากการเขียนให้คนในวงเล็กๆ อ่าน แล้วค่อยขยายวงกว้างขึ้นๆ กว่าจะเป็นที่ ชาตรี สำราญ ที่ติดตลาดการเขียนเชิงวิชาการได้นั้น ผมใช้เวลานาน ผึกฝนอยู่นาน แต่รางวัลแห่งการรอคอยคุ้มค่ามากสำหรับผมในวันนี้ วันที่เพื่อนผู้อ่านของผมกรุณาช่วยกันอ่านผลงานเขียนของผมและบอกเล่าความต้องการที่จะให้ผมเขียนเรื่องต่อไป นี่คือกำลังใจสำหรับคนเขียนหนังสือที่ชื่อ ชาตรี สำราญ

เวลาที่ผมเขียนเล่า ผมมีกฎเกณฑ์บ้างใหม่ที่จะต้อง มีฉาก มีตัวละคร มีเหตุการณ์ มีสถานการณ์ ผมคิดว่า ทุกอย่างมันอยู่ในตัวของมันเอง คนเขียนหนังสืออย่างผม จะไม่พะวงต่อกฎเกณฑ์ใดๆ ให้มาก แต่ผมก็มีหลักหรือกฎที่ถือปฏิบัติอยู่ว่า ผมเขียนความจริงที่ผมเห็นจริง เพราะฉะนั้นเรื่องราวที่เกิดขึ้นเรื่องหนึ่งๆ ผมต้องใช้เวลาในการสั่งสมประสบการณ์นำมาเล่าสู่ท่านผู้อ่าน แต่ผมนำเสนอโดยผมมีหลักการ หลักเกณฑ์ และหลักฐาน ว่า

หลักการ เขียนเล่าความจริงที่เกิดขึ้นจริงและพบเห็นจริงด้วยตนเอง

หลักการ สามารถสรุปเป็นกฎเกณฑ์ ทฤษฎี วิธีการกระทำของเราได้ ถ้าสามารถแสดงให้เห็นความสามารถที่สอดคล้องต้องกันกับทฤษฎีของผู้อื่นได้ก็หยิบยกมาอ้างอิงให้เห็นเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์

หลักฐาน ต้องมีตัวอย่างสิ่งที่หยิบยกมาเล่าสู่ผู้อ่านให้เห็นภาพความเป็นจริงได้

นี่คือ กฎเกณฑ์สำหรับการเขียนงานของผม ซึ่งผมเชื่อว่าเพื่อนครูทุกคนทำได้ และกฎเกณฑ์ทั้ง 3 ข้อนี้ ท่านศาสตราจารย์กิตติคุณ

ศุมน อมรวิวัฒน์ เป็นผู้ที่สรุปให้ผมฟังว่า หนังสือที่ผมเขียนทั้งหมด อยู่ใน 3 ข้อนี้ แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นผมก็ขอยืนยันว่า จงอย่ายึดติดกับ กฎเกณฑ์ใดๆ ทั้งสิ้น แต่จงเขียน เขียน และเขียน สิ่งที่ยาก เขียน แล้วอ่านและอ่านจนเห็นสิ่งที่ต้องต่อเติม ปรับปรุงจนพอใจแล้ว แบ่งปันให้เพื่อนคนอื่นอ่านต่อไป

ฉบับนี้คือ วิธีการเขียนหนังสือ แบบชาตรี สำราญ ครับผม

ประสบการณ์การเขียนหนังสือ

ไพโรจน์ ชินศิริประภา*

(1)

“ฮัลโหล...สวัสดีครับ...ครับ...ผมไพโรจน์ครับ...”

“อ้อ...จะให้เขียนเล่าประสบการณ์การเขียนหนังสือหรือครับ”

“อ้อ...ต้องใช้เวลาให้เวลา 10 วัน จำนวน 5 หน้า...ครับ”

“...ขอเป็นสั้นเดือนได้ไหมครับ...ครับ...ยินดีครับ...สวัสดีครับ”

หลังจากวางหูโทรศัพท์ที่ใจคิด 2 อย่าง หนึ่ง...แหมมีคนโทรมาขอให้เขียนหนังสือให้...ไม่ธรรมดาเนาะเรา...สอง...ว่า แล้วจะมีเวลาเขียนหรือ วันๆ งานประจำก็จะท่วมหัว เสาร์-อาทิตย์ก็ติดประชุมอีก

.....

คนเรามักจะเป็นอย่างนี้แหละครับ มักจะเบื่อกๆ อยากรๆ ใจหนึ่งอยาก ใจหนึ่งก็จะออกมาแย้ง...ว่าไม่อยาก...แย้งกันไปแย้งกันมา ฝ่ายไหนชนะ เราก็ทำตามฝ่ายนั้น บางคนใจอยากมีมากกว่า ก็ได้ทำโน่นทำนี่มากมายไปหมด บางคนใจเบื่อกหรือไม่อยากมีมากกว่า ก็อ้างโน่นผลิตภัณฑ์ไปเรื่อย ในที่สุดก็ไม่ได้ทำอะไรสักอย่าง คนประเภทนี้ในสังคม

* หัวหน้าโครงการตำราและพัฒนาสื่อฯ โรงเรียนรุ่งอรุณ กทม.

เรามีเยอะครับ พอใครจะให้ทำอะไรสักอย่าง คุณ/เธอ ก็จะตอบทันทีว่า
...โอ๊ยไม่ว่างหรือหอกะ...งานยุ่งครับ...ไม่มีเวลาเลยจริงๆ...
และเหตุผลอื่นๆ ต่างๆ นานา สรุปว่าให้คนอื่นทำเถอะ (อย่ามา
ยุ่งกับฉัน)

ผมมีตัวอย่างให้เห็นง่ายๆ อย่างคุณศุ บุญเลี้ยง คุณศุหรือ
คุณจ๋วยเดิมที่แกทำหนังสือไปยาลใหญ่ ทำสำนักพิมพ์ ศิษย์สะดือ เขียน
หนังสือ POCKET BOOK ต่อมาก็ทำเพลง เขียนเพลง ร้องเพลงกับวง
เฉลียง จนโด่งดังแล้วก็แยกวง เอ๊ย! แยกย้ายกันไปตามกาลเวลา
(จริงๆ ผมก็ไม่แน่ใจว่าแกทำหนังสือมาก่อน ก่อนที่จะมาทำเพลงกับวง
เฉลียงหรือไม่) เพราะผมเป็นแฟนพันธุ์แท้ที่ติดตามทั้งหนังสือไปยาลใหญ่
และเทพเพลงเฉลียงมานาน จนกระทั่งเจ๊ง เอ๊ย!...เลิกลากันไป ต่อมา
คุณศุ ก็ไปเปิดร้านอิมอู่น ชายชนมบึง นมสด กาแฟ โอเลี้ยง ที่
เชียงใหม่จนฮือฮา และเปิดร้านหนังสือให้เช่าชื่ออะไรผมก็จำไม่ได้แล้วละ
รู้สึกจะเป็น “รักคนอ่าน” หรืออะไรนี่แหละ เพราะแกทำโน่นนี่เยอะ
มาก นอกจากนั้นยังรับแต่งเพลง ฟรีบ้าง ไม่ฟรีบ้าง ให้รายการโน่นนี่
อยู่บ่อย รับเป็นวิทยากรบรรยายตามสถานที่ต่างๆ ในขณะที่เดียวกันก็มี
การเขียนคอลัมน์ลงในหนังสือต่างๆ อีกมากมาย

เอ๊ะ! นี่เขาให้เขียนเรื่องประสบการณ์การเขียนหนังสือ ไหงไป
ออกนอกเรื่องเสียละ...ไม่เลยครับ ไม่นอกเรื่องเลย ที่ผมกำลังทำอยู่นี้
ก็คือการเขียนหนังสือนะครับ ที่ท่านผู้อ่านกำลังอ่านก็คือ ตัวหนังสือ
หรือเรื่องที่ผมเขียนไปครับ...แล้วมันเกี่ยวกันอย่างไร? มันเกี่ยวกันดังนี้
คือ การเขียนหนังสือนั้นอันดับแรกสุดเลยก็คือ เราต้องรู้ว่าเราจะเขียน
หนังสือให้ใครอ่าน ลูกค้านี่คือใคร ถ้าลูกค้าเราเป็นเด็ก เราก็ต้องเขียนไป

ในนวนิทาน จินตนาการ ความฝัน หากลูกค้าเราเปลี่ยนเนื้อหารูปแบบ เราก็ต้องเปลี่ยนไป จริงไหมครับ และที่สำคัญที่สุด ถือเป็นหัวใจของการเขียนเลยก็คือ

เขียนแล้วคนอ่านชอบไหม? สนุกไหม? อยากติดตามไหม?

.....จบบทแรก.....

หากท่านผู้อ่านท่านใด ไม่สนุก ไม่อยากติดตาม กรุณาเปิดข้ามไปได้เลยครับ

(2)

ย้อนอดีตไปเมื่อปี พ.ศ. 2520 เด็กชายคนหนึ่งได้รับจดหมายจากพี่ชายที่อยู่กรุงเทพฯ มีข้อความสั้นๆ ว่า

“...(ชื่อเล่นของผม) อยากเรียนต่อหรือเปล่า
ถ้าอยากเรียน กูจะส่งเอง เจอกันที่กรุงเทพฯ”
รัก
กูเอง

เด็กชายบ้านนอกที่จบ ม.3 แล้ว ต้องนั่งขายของอยู่ที่บ้านแล้วมองเพื่อนๆ ที่ไปโรงเรียนด้วยสายตาปริบๆ ก็ได้มีโอกาสเข้ามาเรียนต่อที่กรุงเทพฯ (ผ่านเรื่องราว ผ่านหนาว ผ่านคน สับสนหลายคราว จนกระทั่งมานั่งเขียนต้นฉบับอยู่นี่)

วินาทีแรกของการมาถึง

“มิ่งเรียนกุส่ง เกรดไม่ต่ำกว่า 2.75 ต่ำกว่านั้นกลับไปอยู่บ้านนอก”

“คนเรามีอวัยวะ 32 เหมือนกัน คนที่มันเรียนเก่งหรือสอบได้ที่ 1 มิ่งรู้ไหมว่าเขาทำอะไร...”

“ฮี้” (ผมตอบพร้อมส่ายหัว)

“หนึ่ง อ่านหนังสือ สอง ทำการบ้าน สาม เวลาอยู่ในห้องตั้งใจฟังครู ไม่เข้าใจถาม จบ แค่นั้นแหละ เพราะฉะนั้นอันดับแรกระหว่างรอเปิดเทอม มิ่งต้องอ่านหนังสือที่อยู่ในห้องทั้งหมด จะเริ่มอ่านเล่มไหนก่อนก็ได้...แต่ต้องอ่านให้หมด”

และนั่นคือจุดเริ่มต้นของการอ่านหนังสือในชีวิตของผม และถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของการเขียนหนังสือ ไม่มีนักเขียนคนไหนที่ไม่อ่านหนังสือของคนอื่นเลย แล้วจะเขียนหนังสือได้ดี เพราะการอ่านจะทำให้เรามีวัตถุดิบ การอ่านจะทำให้เรามีความรู้ มีข้อมูลที่เราไม่เคยรู้ เป็นการสะสมวัตถุดิบ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในโอกาสข้างหน้า นอกจากนั้นการอ่านจะทำให้เราเห็นถึงเทคนิคการเขียน การดำเนินเรื่อง ภาษาที่ใช้ ฯลฯ อีกมากมาย

เมื่อได้รับคำบอก (จริงๆ ก็คือคำสั่งนั้นแหละ) ผมก็เริ่มทำการสำรวจตรวจดูหนังสือในห้องของพี่ชาย สองสายตาลื้อดูตามสันหนังสือ ใช้มือลูบคลำตามเล่มโน้นบ้างเล่มนี้บ้าง สุดท้ายก็มาหยุดอยู่ที่เล่ม “ผู้ดี” ของ “ดอกไม้สด” (นามปากกาของหม่อมหลวงบุปผา กุญชร) คือชื่อเรื่องมันน่าจะเข้าท่ามากกว่าเพื่อน เพราะนอกจากนั้นก็ยังมีแต่หนังสือประเภท ฉันทน์จึงมาตามหาความหมาย นาฏกรรมบนลานกว้าง จิตรภูมิศักดิ์ ฯลฯ หลังจากอ่านเล่มแรกจบ ผมก็เริ่มเล่มที่สอง หนุมหน่าย

คัมภีร์ ของสุจิตต์ วงษ์เทศ...และเล่มสาม ลี ห้า และอ่าน อ่าน อ่าน จนหมดห้อง

หลังจากสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้แล้ว ผมก็มีหนังสืออีกมากมายให้อ่านในห้องสมุด ผมตะลุยอ่านจนเปลี่ยนบัตรห้องสมุดในห้องหนึ่ง เเทมถึง 3-4 ครั้ง เพราะบัตรเต็ม และผมเชื่อว่านั่นคือข้อมูลวัตถุดิบหรือถ้าเรียกภาษาทางราชการทหารก็ควรจะเรียกว่า “คลังแสง” ทางการศึกษาของผมก็ได้

(3)

ระหว่างที่อยู่กับพี่ชายที่หอพัก นอกจากเรื่องของหนังสือที่ต้องอ่านหมดห้องแล้ว ผมยังมีภาระหน้าที่อีกอย่างหนึ่งก็คือการเขียนหนังสือ จะว่าเป็นภาระหน้าที่จริงจังหรือไม่ก็ไม่เชิง เพราะไม่ได้มีการบังคับ เหมือนกับต้องสอบให้ได้เกรด 2.75 ขึ้นไป แต่หลังจากผมได้อ่านหนังสืออย่างเมามัน พี่ชายผมก็เลยพูดกับผมในวันหนึ่งว่า

“เวลาอ่านหนังสือมันมัน แล้วอยากเขียนบ้างไหม”

“ฮึ” ผมตอบพร้อมกับส่ายหัว (ตามสไตล์เดิม)

“เพราะอะไร”

“ไม่รู้จะเขียนเรื่องอะไร”

“ก็เขียนเรื่องในชีวิตประจำวัน หรือเรื่องที่ใกล้ตัวก่อนสิ”

“นี่ก็ไม่ออก”

“งั้นเขียนเรื่อง เมื่อฉันไปโรงเรียน ดีไหม”

“.....”

“เขียนแบบ DIARY ก็ได้ เช่น ตื่นนอนตอนกี่โมง อาบน้ำ

แปรงฟัน กินข้าว เดินไปขึ้นรถเมล์ จนกระทั่งไปถึงโรงเรียน เขียน
ได้ใหม่แค่นี้”

“ได้” ตอบแบบไม่ค่อยมั่นใจ

“เออ...งั้นเขียนมาส่งทุกวันนะ แล้วจะตรวจให้”

.....

หลังจากเขียน เรียงความ หรือ DIARY หรือบันทึกประจำวัน
แล้วแต่ใครจะเรียก ส่งพี่ชายได้สัก 1 อาทิตย์ ผมเริ่มรู้สึกเบื่อ...เพราะ
ทุกวันมันก็เดิมๆ ไม่มีอะไรตื่นเต้น แปลกใหม่ ผมก็เลยเอ่ยกับพี่ชายว่า

“มันเหมือนเดิมทุกวัน ไม่รู้จะเขียนอะไรดี”

“ถ้าหนังสือทุกเล่มเขียนเหมือนเดิมกันหมด คนอ่านจะเบื่อ
ไหม”

“แน่นอน”

“มีงก็เขียนให้ไม่เหมือนเดิมสิ แม้ว่าจะเขียนเรื่องเดิมก็ตาม”

“ไม่เข้าใจ เขียนเรื่องเดิมไม่ให้เหมือนเดิม”

“ตัวอย่างง่ายๆ นะ ถ้าให้คน 10 คนเขียนเรื่องเดียวกัน รับรอง
ไม่มีใครเขียนออกมาได้เหมือนกันปะหรือจริงไหม ถ้าเราต้องการ
เขียนเรื่องแบบไม่ให้เหมือนเดิม เราก็ต้องสมมุติตัวเราหรือคนเขียน
ให้เป็นหลายๆ คนสิ เช่น วันนี้สวมบทยาย ก. เป็นคนเขียนเรื่อง วันที่
สองสวมบทยาย ข. เขียนบ้างสิ หรือลองเปลี่ยนเทคนิควิธีการแบบใน
หนังสือ เช่น เอาเรื่องตอนจบมาขึ้นเป็นตอนเปิดเรื่องได้ไหม หรือเอาเหตุ
การณ์ระหว่างเรื่องมาเป็นประเด็นเปิดเรื่อง...”

เส้นทางการเขียนหนังสือของผม เริ่มต้นแบบนี้

(4)

ผมก็จำไม่ได้ว่าผมเขียนเรื่อง “เมื่อฉันไปโรงเรียน” ส่งพี่ชาย
 อยู่นานเท่าไร รู้แต่ว่า ไพในการเขียนหนังสือของผมถูกจุดขึ้นแล้ว และ
 คุกรุ่นอยู่ตลอดเวลา แม้ว่าบางครั้งอาจจะไม่มีเปลวให้เห็น แต่ผมรู้สึก
 ได้ว่าไฟนั้นพร้อมที่จะกลับมาลุกโชนได้ทุกเมื่อ หากได้รับเชื้อหรือการ
 กระพือพัดเพียงเบาๆ

.....

เมื่อผมอยู่มหาวิทยาลัยปี 2 หลังจากเปลี่ยนเอกเปลี่ยนโทกัน
 ทุกเทอม ผมก็ได้ไปลงเรียนวิชา Literature กับอาจารย์เสนีย์
 วิลาวรรณ (ผู้แต่งตำราหลักภาษาไทยในสมัยนั้น) หลังจากที่ผมส่ง
 งานเขียน 3-4 ชิ้น อาจารย์เสนีย์ ก็พูดกับผมว่า

“ไพโรจน์ เธอไม่ต้องเข้าเรียนอีกแล้วนะ”

ผมยืนงง และกำลังจะคิดหาเหตุผลว่าเป็นเพราะอะไร อาจารย์
 จึงพูดอย่างนี้กับเรา

“เขียนดีมาก ครูให้ A เธอแล้ว เทอมนี้ไม่ต้องเข้าเรียนอีกก็ได้”

บางครั้งคำพูดเพียงไม่กี่คำ ก็สามารถที่จะทำให้ชีวิตของคน
 คนหนึ่งเปลี่ยนจากหน้ามือเป็นหลังมือได้ทีเดียว คำพูดครั้งแรกที่ทำให้
 ชีวิตผมเปลี่ยนก็คือ คำพูดของพี่ชายที่บอกว่า

**“คนเรามีวัยวะ 32 เหมือนกัน คนอื่นเขาสอบได้ที่หนึ่ง
 ได้มึงก็ทำได้เหมือนกัน”**

จากเด็กนักเรียนที่จบ ม.ศ.3 (เกรด 1.7) ก่อนเดินทางเข้ามา
 เรียนต่อที่กรุงเทพฯ ทำให้ผมสอบได้ที่หนึ่งของห้อง ม.ศ.4/6 (โรงเรียน
 วัดเบญจมบพิตร) ด้วยเกรดเทอมแรก 2.96 และ 3.65 ในเทอมที่สอง

และสอบเอนทรานซ์เข้ามหาวิทยาลัยได้แบบไม่ต้องอ่านหนังสือก่อนสอบเลย (คำเตือน : ห้ามลอกเลียนแบบ เพราะเป็นความสามารถเฉพาะตัว ในกรณีที่จะให้เด็กอ่าน ผู้ปกครองควรให้คำแนะนำ)

และคำพูดครั้งที่สองของอาจารย์เสนีย์ก็ทำให้ผมค้นพบตัวตนของตนเองว่า วิชาที่ผมชอบและทำได้ดีคือวิชาภาษาไทยนั่นเอง และสุดท้ายผมก็จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศิลปากร เอกภาษาไทยด้วยเกรดเฉลี่ย 3.01

(5)

ก่อนที่จะจบการศึกษาในเทอมสุดท้าย เพื่อนหลายๆ คนก็มาถามว่า ทางานหรือเขียนใบสมัครงานหรือยัง ผมก็ตอบว่า “ยัง” เพราะยังคิดไม่ออกว่าจบเอกภาษาไทยจะไปทำอะไรดี...นอกจากเป็นครู แต่ที่สำคัญกว่านั้น ผมไม่ชอบตัดผมสั้น ผมไม่ชอบแต่งตัวเรียบร้อย (ซึ่งเป็นมาตั้งแต่สมัยเรียน)

.....

ผมก็เลยเขียนจดหมายสมัครงานไปยังบริษัทแห่งหนึ่ง ในตำแหน่ง ART DIRECTOR (ซึ่งผมเองไม่ได้เรียนจบมาทางด้านนั้นเลย) ด้วยเทคนิคการเขียนจดหมายสมัครงานที่ไม่เหมือนชาวบ้าน เพราะโดยทั่วไปคนเขียนจดหมายสมัครงานนั้นก็จะมีขึ้นต้น “เนื่องจากผมได้อ่านพบประกาศรับสมัครงานของบริษัท.....กระผมมีความสนใจ และขอสมัครงานในตำแหน่ง.....”

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

.....

ส่วนจดหมายของผม มีการวิเคราะห์เจาะลึกถึงกลุ่มลูกค้าว่าเป็นใคร ต้องการอะไร แบบไหน และผมจะต้องมีวิธีการอย่างไรจึงจะเข้าไปนั่งในหัวใจของเขาได้ จดหมายของผมจะต้องผ่านฝ่ายธุรการในอันดับแรก และต่อไปยังผู้จัดการส่วนบุคคล จนกระทั่งสุดท้ายผู้จัดการแผนกที่เราต้องการจะทำงานหรือ MD ของบริษัทฯ เพราะฉะนั้นจดหมายผมต้องไม่ธรรมดา ทั้งรูปแบบและเนื้อหา

จากคำบอกเล่าของเจ้าหน้าที่หลายๆ ฝ่าย (หลังจากที่เขาได้รับผมเข้าไปทำงานแล้ว) บอกว่า

“ไอ้เห...พอเจอจดหมายของพี่นะหุริบอ่าน และก็เอาไปให้เพื่อนๆ อ่านกันทุกคน และก็รีบส่งตรงไป MD เลย”

จากนั้นผมก็ถูกเรียกสัมภาษณ์และรับเข้าเป็นพนักงานในบริษัทฯ ทันที นี่ย่อมแสดงให้เห็นว่า การเขียน (แม้จะเป็นเพียงจดหมาย) นั้นมีประโยชน์ และเป็นสิ่งสำคัญมากพอๆ กับความรู้ด้านอื่นๆ

(6)

ผมทำงานอยู่ในบริษัทฯ ที่ผลิตหนังสือกว่า 7 ปี (ในตำแหน่ง ART DIRECTOR) จนกระทั่งมีลูกและมีความจำเป็นที่จะต้องออกมาช่วยภรรยาดูแลลูกในเดือนแรกๆ เนื่องจากไม่มีคนช่วยเลี้ยง ซึ่งผมเชื่อว่าเป็นจุดเปลี่ยนเกี่ยวกับประสบการณ์ในการเขียนหนังสือที่สำคัญของผมเลยทีเดียว เพราะการลาออกมาอยู่ที่บ้าน แน่หนอย่อมหมายถึงรายได้ที่กลายเป็นศูนย์ไป เนื่องจากภรรยาของผมก็ลาออกมาเลี้ยงลูกเองเหมือนกัน

ผมปรึกษากับภรรยาว่าจะทำอย่างไรกันดี เพราะอาชีพที่สามารถทำงานอยู่ที่บ้านได้โดยไม่ต้องเข้า OFFICE เท่าที่นึกออกน่าจะมือนักเขียนเพียงอย่างเดียวเท่านั้นแหละ ผมจึงวางแผนที่จะเขียนหนังสือทันที...

เอ...แล้วจะเขียนเรื่องอะไรดีล่ะ ผมก็ย้อนกลับไปสมัยขึ้นมาเรียนที่กรุงเทพฯ ใหม่ๆ เอ้อต้องเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวเรา...ก็เรื่องลูกไง...ใช่แล้ว...แล้วลูกคำเราจะเป็นใคร?...ก็ต้องคนเป็นพ่อแม่แหละสิ...แต่ก่อนอื่น คนที่จะพิจารณาข้อเขียนของเราเป็นใคร?...ก็ต้องบรรณาธิการหนังสือ...ผมตั้งใจเอง และก็ตอบเองทีละข้อ ทีละข้อ จนได้ข้อสรุปว่า เรื่องที่จะเขียนจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์การมีลูกเลี้ยงลูก ของพ่อแม่สมัยใหม่ที่ไม่มียาก อาม่า ลุง ป้า น้า อา มาช่วยเลี้ยง เริ่มตั้งแต่การวางแผนครอบครัว...จะมีลูกเมื่อไร? อยากรู้ลูกเป็นชายหรือหญิง? การตั้งครรภ์ การดูแลรักษาตนเอง การคลอด การตั้งชื่อลูก การเลี้ยงดู ฯลฯ และที่สำคัญ คนเขียนเป็นผู้ชายเป็นคุณพ่อมือใหม่ที่เขียนจากประสบการณ์จริง ๆ

หลังจากร่างโครงเรื่องแบ่งเป็นตอนๆ และเขียนเรื่องตัวอย่างพร้อมจดหมายส่งไปยังนิตยสารที่เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกฉบับหนึ่งเสร็จเรียบร้อย บังเอิญผมอ่านหนังสือพิมพ์เจอการประกวดการเขียนนิทานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผมก็เลยเริ่ม PROJECT สองในทันที โดยเขียนนิทานเป็นร้อยกรอง (กาพย์ยานี) พร้อมวาดภาพประกอบเอง ซึ่งเนื้อหาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการรณรงค์ในเด็กๆ ช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากนั้นก็ได้รับจดหมายตอบจากทางนิตยสารว่าให้เขียนเรื่องของคุณพ่อมือใหม่ ส่งมาได้เลย 12 ตอน โดยให้ค่าตอบแทนตอนละ 800

บาท ถึงแม้ว่าค่าตอบแทนจะดูน้อยนิด แต่สำหรับเรื่องของจิตใจนั้นมันมากมายใหญ่หลวงนัก คิดดูว่าเราได้เขียนลงนิตยสารที่มีชื่อเสียงมีคนอ่านทั่วประเทศ

ส่วนนิทานที่ผมแต่งเข้าประกวด แม้จะไม่ได้รับรางวัล แต่รางวัลที่ผมได้รับอยู่แล้วก็คือ งานเขียนที่ผมได้ลงมือเขียนเอง วาดเอง ซึ่งผมบอกกับภรรยาว่า “ถือเป็นของขวัญสำหรับลูกเราเมื่อโตก็แล้วกันนะ” (ต่อมานิทานของผมได้รับการซื้อลิขสิทธิ์และนำไปตีพิมพ์แล้ว) และผลตอบแทนที่ได้รับนั้นมากพอๆ กับเงินเดือน 1 เดือนที่ได้รับเมื่อครั้งที่ทำงานอยู่เลยทีเดียวน) ต่อมาเมื่อหากคนมาช่วยภรรยาเลี้ยงลูกได้แล้ว ผมก็กลับไปทำงานในแวดวงของคนทำหนังสือตามเดิม เนื่องจากเป็นคนชอบอ่านและเขียน

(7)

จนกระทั่งลูกชายคนโตเข้าโรงเรียน และภรรยาผมกลับไปทำงานอีกครั้ง ผมก็เริ่มรู้สึกเวลาที่เราจะให้กับครอบครัวนั้นลดน้อยลงทุกที ทุกที ด้วยภาระหน้าที่การงานที่มากขึ้นของผม ด้วยเงื่อนไขของเวลาการทำงานของภรรยา ทำให้ครอบครัวเรามีเวลาให้กันน้อยลง ผมและภรรยาจึงปรึกษากันว่า เราควรต้องจัดการแก้ไข เพื่อให้ชีวิตครอบครัวของเราลดตัวมากกว่านี้ และได้ข้อสรุปว่า ผมจะลาออกจากบริษัทฯ ที่ทำงานอยู่ เพื่อมาเป็นครูที่โรงเรียนรุ่งอรุณ ซึ่งสิ่งที่ผมได้กลับคืนมาให้กับตนเองก็คือ เวลา ซึ่งเป็นสิ่งที่มีค่ามาก หากใช้ให้ถูกเวลา และอีกสิ่งหนึ่งที่ผมได้กลับคืนมาให้กับตัวเองนั่นก็คือ การเขียนหนังสือ

(8)

ปัจจุบันผมมีความสุขในงานที่ผมทำในตำแหน่ง หัวหน้าโครงการตำราและพัฒนาสื่อฯ ของโรงเรียนรุ่งอรุณ ซึ่งมีขอบเขตหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในการผลิตตำราเรียน หนังสืออ่านประกอบ VDO (วีดิทัศน์) เทปเพลง หนังสือนิทานสำหรับเด็ก เอกสารสิ่งพิมพ์ทุกชนิดของโรงเรียน และตำแหน่งบรรณาธิการบริหาร ของวารสารสถานชุมชน (วารสารภายในของโรงเรียน-รายเดือน) และที่สำคัญที่สุด ผมมีโอกาสได้เขียนหนังสืออย่างเต็มที่

๕

ฉันเป็นนักเขียน

ชูศรี ตันพงศ์*

จะเรียกฉันว่า “นักเขียน” ได้หรือ ในขณะที่เขากำหนดให้เขียน
 ประสพการณ์การเขียนของตนเอง ฉันยังต้องใช้เวลาคิดตั้งหลายสัปดาห์
 คิดอะไรได้ก็เขียนบันทึกไว้ เขียนแล้วอ่าน อ่านแล้วนำมาคิดอีก แล้วก็
 เขียนอีกตั้งหลายครั้ง กว่าจะเหมือนกับที่ฉันคิดไว้ แต่อย่างไรก็ตาม
 ฉันก็สามารถขุดคุ้ยประสบการณ์จากหน่วยความจำในสมองของฉัน
 ออกมาได้แต่ต้องใช้เวลา อาจเป็นเพราะว่าฉันจัดระบบความจำในสมอง
 ไม่ค่อยเป็นระเบียบเท่าใดนัก หรืออาจเป็นเพราะเหตุอื่นๆ อีกก็เป็นได้

การเรียบเรียงเป็นเรื่องราวให้ต่อเนื่องกัน ก็ยังไม่ยากเท่ากับ
 “จะเขียนขึ้นต้นอย่างไร?” จึงจะทำให้คนอ่านสนใจ อยากอ่าน และ
 ติดตามอ่านจนกระทั่งจบ และประทับใจในข้อเขียนของฉัน

การตั้งชื่อเรื่องก็เป็นอีกหนึ่งความท้าทายในการเขียนที่จะต้อง
 คิดว่า เราจะกำหนดชื่อเรื่องอย่างไรจึงจะทำให้คนอ่านสนใจ และยังต้อง
 ครอบคลุมสาระทั้งหมดที่เราต้องการสื่อความหมายสู่ผู้อ่านอย่างชัดเจน

* ครูต้นแบบ 2542 สกศ. โรงเรียนเลิศหล้า กทม.

การอ่านทบทวนเพื่อสำรวจปรับแก้ไขให้การใช้ภาษาสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน ตรงตามที่ได้คิดและที่เราต้องการสื่อความ ไม่กำกวมแปลความได้หลายทาง ก็เป็นอีกภาระหนึ่งของผู้เขียนอย่างฉัน
ทำไม? ...กว่าฉันจะผลิตงานเขียนแต่ละชิ้นออกมา มันช่างยากเย็นขนาดนี้

ขณะที่ฉันเห็นบางคนเขาเขียนถ่ายทอดความคิดของเขาออกมาได้โดยอัตโนมัติ ทำไมเขาทำได้ เขาทำได้อย่างไร

เท่าที่ฉันสังเกต ฉันพบว่า นักเขียนแทบทุกคนเขาจะมีคุณสมบัติเด่นด้านการเป็นนักสังเกต ความเป็นคนช่างสังเกตของเขาทำให้เขามองเห็นในสิ่งที่คนอื่นมองข้ามหรือมองไม่เห็น นอกจากนี้ นักเขียนแทบทุกคนยังเป็นคนช่างคิด คิดได้หลากหลายมุมมอง และคิดในประเด็นที่คนอื่น ๆ เขาไม่คิดหรือคิดไม่ถึง และเขาก็ยังมีความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในความคิดของตนเองที่มีมุมมองที่แตกต่างกับคนอื่น ๆ อีกด้วย

นอกจากมีความเป็นนักสังเกตและนักคิดแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญสำหรับนักเขียนก็คือ การจดบันทึกรายละเอียดของสิ่งที่สังเกตควบคู่กับสิ่งที่เขาคิดได้ในขณะนั้นด้วย เพราะหากปล่อยให้เวลาผ่านไป ความคิดที่แวบเข้ามาในสมองจะอันตรธานไปในเวลาไม่นานนัก นักเขียนจึงต้องมีกระดาษ สมุดบันทึก ปากกาหรือดินสอติดตัวอยู่ตลอดเวลา เพราะถ้าหากทะนงว่าตนเองความจำดี จำอะไรได้ทุกอย่างโดยไม่ต้องบันทึก เราก็จะสูญเสียความคิดหรือเรื่องราวดี ๆ บางเรื่องหรือหลายเรื่องไปอย่างน่าเสียดาย

นิสัยการเขียนบันทึกสิ่งที่พบเห็นกับความคิดความรู้สึกต่อสิ่งที่

พบเห็น ก็เป็นคุณสมบัติอีกประการหนึ่งของนักเขียน เขาจะคิดและเขียนทุกวัน เขียน...เขียน...เขียนจนรู้สึกได้ว่า วันไหนไม่ได้เขียน ดูเหมือนจะขาดอะไรในชีวิตไปสักอย่างหนึ่ง

หากจะให้ฉันเลือกระหว่างการพูดกับการเขียน ฉันเลือกจะพูดมากกว่าเขียน เพราะถ้าหากฉันจะพูดอย่างเป็นทางการในเรื่องใด ฉันก็จะลำดับหัวข้อที่จะพูดไว้อย่างสั้นๆ ซึ่งอาจจะเขียนไว้ในกระดาษ หรือแผ่นใส แล้วพูดขยายความไปได้เลย อีกทั้งการพูดยังได้เปรียบการเขียนตรงที่เราสามารถสังเกตสีหน้าท่าทางหรือคำถามที่แสดงความเข้าใจไม่เข้าใจ หรือรู้สึกต่อการพูดของเราได้ ทำให้เราพูดซ้ำ หรือแก้ไขเพื่ออธิบายย้ำความเข้าใจให้แก่ผู้ฟังได้เลยทันที

แม้ว่าฉันจะมีความสามารถในการพูดถ่ายทอดความรู้ ความคิด หรือประสบการณ์ได้ค่อนข้างเป็นที่น่าพอใจแก่ผู้ฟัง ปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นตามมาเสมอก็คือ ผู้ฟังต้องการให้ฉันเขียนในสิ่งที่ฉันพูดเป็นลายลักษณ์อักษรอีกครั้ง ฉันเองก็ต้องการให้คนฟังได้รายละเอียดหรือขั้นตอนการสอน การประเมิน การสังเกต ฯลฯ ทั้งหมด ซึ่งคงจะช่วยให้เขาสามารถทำได้เอง อย่างน้อยฉันก็ภูมิใจที่ได้ช่วยให้เพื่อนครูสามารถสร้างความสุขจากการแก้ไขปัญหาในห้องเรียนได้

บางทีฉันก็เผลอไปรับปากว่า จะเขียนรายละเอียดในเรื่องที่พูดเพื่อรวมเป็นรูปเล่มอีกครั้ง เพียงพูดว่าจะเขียนเท่านั้น ฉันก็ได้พิจารณาการตัวเองไปโดยปริยาย เพราะเกิดมีคนฟังขอจองหนังสือที่จะเขียน ขณะนี้แม้ว่า ฉันเขียนหนังสือเผยแพร่ได้เพียงเล่มเดียว แต่ก็มี ความภูมิใจที่มีหนังสือเป็นของตัวเอง มีความรู้สึกภูมิใจพอๆ กับนักเรียนที่มีอัลบั้มเป็นของตนเองอย่างนั้นแหละ ยิ่งบางคนซื้อให้ตัวเองอ่านยัง

ไม่พอ ยังซื้อเผื่อแผ่เพื่อนอีกหลายเล่ม บางคนอ่านจนพูน (อ่านแล้วเขียนอธิบายให้ตนเองเข้าใจอีกครั้ง) บางคนไม่เคยรู้จักฉันมาก่อนอ่านแล้วตามไปสัมภาษณ์ฉันถึงที่ทำงาน และฉันก็ภูมิใจที่หนังสือที่ฉันเขียนได้รับการตีพิมพ์หลายครั้ง

เหตุการณ์ทั้งหมดที่กล่าวมาล้วนเป็นความคาดหวังจากคนรอบข้างที่คอยกระตุ้นและเป็นแรงจูงใจที่สำคัญประการหนึ่งของฉัน ให้ฉันอยากเขียนประสบการณ์การสอนที่ผ่านพบ เพราะนอกจากจะเป็นการบันทึกความทรงจำที่มีคุณค่าแก่ตนเองแล้ว สิ่งที่เขียนนั้นยังเอื้อประโยชน์ต่อเพื่อนครูให้มีกำลังใจต่อสู้กับภาระงานการสร้างคุณภาพเด็กไทยอีกด้วย

ฉันเขียนได้อย่างไร? เริ่มต้นจากตรงไหน?

หากนี่ย้อนรอยว่าฉันเริ่มทำงานเขียนจากตรงไหน ฉันนึกถึงสมัยเรียนหนังสือ ฉันประทับใจครูนักพูดและนักเขียนท่านหนึ่ง ฉันจึงสังเกตศึกษาและเลียนแบบทั้งการพูดและการเขียนของท่าน ลองเขียนลองพูดด้วยตนเอง พร้อมทั้งสังเกตท่าทีของคนที่ฟังฉันพูด และคนที่อ่านงานเขียนของฉัน ฉันเห็นว่าเขาพอใจที่จะอ่าน และยังขอให้เขียนอีก ส่วนด้านการพูด ฉันก็มีโอกาสฝึกประสบการณ์ด้านการพูดได้วาทีจากในโรงเรียน และก้าวสู่การพูดแข่งขันนอกโรงเรียน พร้อมๆ กับงานเขียนของฉันที่เริ่มปรากฏในวารสารของวิทยาลัยแทบทุกฉบับ

ฉันอ่านหนังสือเพื่อเก็บเกี่ยวประสบการณ์ ความรู้ และศึกษาการใช้ภาษาในการเขียนของนักเขียนที่มีลีลาการเขียนที่ประทับใจ หากข้อความใดที่เขาเขียนตรงกับใจ ตรงความคิด และช่วยสนับสนุนความคิดให้ฉันเกิดความมั่นใจในความคิดของตนเอง ซึ่งถ้าหากฉันจะเขียน

เองก็คิดไม่ออกหรือคิดออกแต่เขียนถ่ายทอดออกมาได้ไม่ดีขนาดนั้น
ฉันก็จะบันทึกข้อความเหล่านั้นสะสมไว้และข้อความเหล่านั้นสามารถ
ช่วยให้ฉันคิดและเขียนได้ดีขึ้นเรื่อยๆ

นอกจากนี้ ฉันอ่านและแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิด
กับคนอื่นๆ ทำให้ฉันได้ข้อค้นพบใหม่ๆ หรือแม้แต่คำถามจากผู้ฟัง
ก็เป็นสิ่งสำคัญที่ฉันจะต้องนำมาคิดหาคำตอบให้ได้ การคิดทบทวน
หาคำตอบหลายๆ ครั้ง ทำให้ฉันพูดและเขียนได้ชัดเจนมากขึ้น มี
รายละเอียดเพิ่มขึ้น และเมื่อฉันอ่านข้อเขียนของคนอื่นแล้วเกิดความคิด
ที่แตกต่าง หรือคิดเห็นเหมือนกับผู้เขียน ฉันจะบันทึกความคิดเหล่านั้น
ของฉันเอาไว้ และเขียนเหตุผลของการเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยว่า
เพราะอะไรฉันจึงเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย มีหลักการหรือหลักฐานอะไร
อีกบ้างที่สนับสนุนความคิดของฉัน และฉันมักจะตรวจสอบแนวคิดของ
ตนเองด้วยการลงมือปฏิบัติให้เห็นจริงหลายๆ ครั้งจนมั่นใจว่า นั่นเป็น
แนวปฏิบัติที่ฉันสามารถเผยแพร่สู่คนอื่นให้เขาทำได้อย่างที่ฉันทำได้
แล้วฉันจึงพูดและเขียน

ฉันเริ่มต้นงานเขียนจากการคิดประเด็นหลักๆ ของเรื่องที่จะ
เขียน โดยการคิดอะไรได้ก็เขียนไว้ก่อน ยังไม่ต้องลำดับว่าควรคิด
ประเด็นใดก่อนอะไรหลัง แล้วจึงคิดและเขียนประเด็นย่อยๆ ของแต่ละ
ประเด็นใหญ่ เมื่อฉันนำประเด็นการคิดเหล่านั้นมาจัดกลุ่มเข้าด้วยกัน
บางที่ประเด็นหลักอาจกลายเป็นประเด็นย่อย ประเด็นย่อยอาจกลายเป็น
ประเด็นหลักก็ได้ แล้วจึงมาตรวจสอบดูว่าแต่ละกลุ่มความคิดยังมี
ประเด็นใดที่ต้องเพิ่มเติมอีกบ้าง ก็ไปค้นหาเพิ่มเติมให้มากที่สุด เพื่อ
ขยายประเด็นหลักให้สมบูรณ์ขึ้น

เมื่อเห็นว่าแต่ละประเด็นหลักรวมกันแล้วสามารถสื่อความคิดของเราได้ทั้งหมดหรือเกือบทั้งหมด ถ้าหากยังไม่ชัดเจนก็ต้องทบทวนความคิด อ่าน ค้นคว้า สอบถามจากผู้อื่นๆ เพื่อนำมาเพิ่มเติมรายละเอียดต่อไป จากนั้นฉันจึงนำประเด็นหลักกับประเด็นย่อยเหล่านั้นมาจัดลำดับก่อนหลังตามเหตุผล ความสมเหตุสมผล และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของความคิดทั้งหมดเพื่อให้มีน้ำหนักน่าเชื่อถือ

การรวบรวมตัวอย่างจากประสบการณ์หลายๆ ด้านตามประเด็นหลัก ก็เป็นเรื่องจำเป็นสำหรับงานเขียนของฉัน เพื่อจะทำให้ผู้อ่านได้รู้ว่า สิ่งทีกล่าวไปแล้วนั้นสามารถทำได้จริง ไม่ได้เกิดจากการจินตนาการเอาเอง ดังนั้น ฉันจึงต้องเลือกตัวอย่างที่ชัดเจนและตรงกับประเด็นที่กำหนดไว้ให้ได้ทั้งหมดก่อนลงมือเขียนรายละเอียด

การเขียนรายละเอียดตามประเด็นหลักที่ลำดับไว้ทั้งหมดเป็นงานขั้นต่อไป ที่ค่อนข้างจะต้องพิถีพิถันด้านการใช้ภาษาสื่อความหมายให้ตรงกับแนวคิดที่ฉันวางไว้ ลงมือเขียนรายละเอียดไปพร้อมๆ กับอ่านข้อเขียนเหล่านั้นหลายๆ ครั้ง ฉันจะแก้ไขปรับเปลี่ยนทั้งการใช้ภาษา การให้เหตุผลและน้ำหนักของการสื่อความหมาย การสื่อความหมายให้ตรงกับความคิดของตนเอง โดยสมมติให้ตนเองเป็นคนอ่าน แล้วถามตนเองว่าเข้าใจหรือไม่ เข้าใจว่าอย่างไร คนอื่นอ่านแล้วเขาจะคิดอะไร อย่งไร ได้ประโยชน์อะไรจากการอ่านนี้บ้าง ถ้ายังไม่ชัดเจนฉันจะเขียนรายละเอียดเพิ่มเติมลงไปอีก และขณะเขียนฉันจะนึกถึงประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับอย่างเต็มที่ ฉันจึงอ่านตลอดทุกข้อความหลายๆ รอบ จนบางทีฉันแทบจะจำได้ทั้งหมด และฉันจะแก้ไขปรับเปลี่ยนจนฉันพึงพอใจทุกข้อความ

บางคนอ่านข้อเขียนของฉันแล้ว อาจจะคิดว่าฉันใช้เวลาเพียงช่วงสั้นๆ ก็ได้ข้อเขียนที่ดีน่าอ่านได้เลย แต่ที่จริงกว่าจะเป็นงานเขียนออกสู่สายตาผู้อื่นได้นั้น ต้องผ่านกระบวนการกลั่นกรองหลายรอบนับครั้งไม่ถ้วน บางทีฉันอ่านงานเขียนของฉันจนจำได้ หรือเบื่อไปเลยก็มี

ในขณะที่เขียนบางทีฉันก็คิดอะไรไม่ออกเอาเสียเลย ฉันก็ต้องพักสมอง เพื่อเปิดโอกาสให้เซลล์สมองเขาสื่อสารกันเองตามสะดวก ฉันต้องใช้เวลาเซลล์สมองเขาคงกลั่นกรองกันเองว่าจะเอาอย่างไรกันแน่ เมื่อเวลาผ่านไปพอสมควร ฉันก็จะได้คำตอบในเรื่องที่เคยคิดไม่ออก

การเขียนมีเส้นทื่ออย่างหนึ่งตรงที่ หากได้ลงมือเขียนแล้ว ความคิดจะหลั่งไหลออกมาอย่างต่อเนื่องจนไม่ยากหยุดความคิดและการเขียน ไม่ต้องการให้ใครหรือเสียงใดๆ มารบกวน บางทีขณะเขียนฉันจะไม่ลงจากบ้านไปไหนๆ ได้ตั้ง 2-3 วันก็มี เพราะไม่ว่าจะเป็นเวลากินหรือเวลานอนฉันก็จะนึกถึงเรื่องที่เขียนอยู่ตลอดเวลา ฉันจึงต้องมีกระดาษและดินสอไว้ใกล้ๆ ตัวอยู่เสมอ

การคิดรูปแบบวิธีการนำเสนอข้อเขียนและชื่อเรื่องให้น่าสนใจ ได้รับความสนใจ ตลอดจนให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญของเรื่องที่น่าสนใจ นับเป็นหน้าที่หลักของงานเขียนทุกประเภท เพราะแม้ผู้เขียนจะมีแนวคิดแนวปฏิบัติที่ดี หากขาดการนำเสนอที่น่าสนใจ งานเขียนนั้นจะลดคุณค่าไปอย่างน่าเสียดาย ฉันจึงต้องใช้เวลาพอสมควรทีเดียวสำหรับการตั้งชื่อเรื่องและคิดหาวิธีการนำเสนอ

ฉันมักจะนำงานเขียนของฉันไปให้คนที่มีความคิดเดียวกันกับเราอ่านก่อน เพื่อช่วยตรวจสอบดูว่า ขาดตกบกพร่องในเรื่องใดอย่างไรบ้าง

อ่านแล้วเข้าใจว่าอย่างไร มีอะไรต้องการให้เพิ่มเติมอีกบ้าง และฉันมักจะได้รับข้อคิดและข้อเสนอแนะที่ดีๆ มาปรับปรุงข้อเขียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น นับเป็นการเผยแพร่งานเขียนอย่างไม่เป็นทางการ และจากนั้นจะลงมือพิมพ์เอง โรเนียวเอง เย็บเล่มและแจกจ่ายไปให้คนอื่นๆ อ่าน ฉันทำอย่างนี้จนเป็นเรื่องธรรมดาจนถึงปัจจุบัน ด้วยความภูมิใจเล็กๆ ที่ยังมีคนต้องการอ่านข้อเขียนของเรา อย่างน้อยก็สามารถสร้างประโยชน์แก่ผู้อื่นได้บ้าง

งานเขียนของฉันเผยแพร่แก่เพื่อนครูทั่วไปและเป็นที่พอใจทั้งคนอ่านและคนเขียน บางทีก็เกิดความคิดว่า เราน่าจะมีโอกาสเผยแพร่สู่ครูอื่นๆ ให้กว้างขวางขึ้นอีก ฉันเคยส่งข้อเขียนของฉันเพื่อให้สำนักพิมพ์นำไปลงพิมพ์เผยแพร่ งานเขียนที่เราภูมิใจที่สุดนั้น กลับกลายเป็นงานเขียนที่ไร้คุณค่าในสายตาของบรรณาธิการ จึงไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ ฉันได้ข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า งานเขียนที่จะได้รับการตีพิมพ์นั้นต้องได้รับการสนับสนุนจากคนที่รู้จักมักคุ้นกับสำนักพิมพ์เป็นอย่างดี ฉันก็เลยปลงตกกับเรื่องนี้ เพราะฉันคงไม่ดีขึ้นให้งานเขียนของฉันเผยแพร่สู่ผู้อ่านด้วยวิธีนี้

งานเขียนเล่มแรกเล่มเดียวของฉันที่พิมพ์เผยแพร่อยู่ในขณะนี้เกิดจากความปรารถนาดีของเจ้าของร้านหนังสือดวงกมลเชียงใหม่ ที่ต้องการให้ฉันมีหนังสือเป็นของตัวเอง ฉันเคยถามเขาว่า หากขายไม่ออกจะทำอย่างไร เขาบอกว่า เขาจะแจกไปตามห้องสมุดต่างๆ ทั่วประเทศ และแล้วหนังสือของฉันที่พิมพ์ครั้งแรกก็จำหน่ายหมดในเวลาเพียงสองเดือน และขณะนี้เป็นการพิมพ์ครั้งที่สาม

สำนักพิมพ์กระตุ้นให้ฉันเขียนหนังสือแนวนี้ออกมาอีก ฉัน

กำลังรวบรวมข้อมูล เขียนโครงร่างคร่าวๆ เอาไว้แล้ว และจะเริ่มเขียนในเร็ววันนี้

บทเรียนที่ได้จากประสบการณ์การเขียนของฉันเท่าที่นึกออกในขณะนี้ก็คือ

ฉันจะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นนักสังเกตให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

ฉันจะต้องเตือนตนเองให้บันทึกข้อสังเกตและความคิดที่เกิดขึ้นในขณะนั้นให้ได้รายละเอียดมากที่สุด

ฉันจะต้องเขียนบันทึกทุกวันจนเป็นนิสัยรักการเขียน

ฉันจะต้องเพิ่มการอ่านเพื่อตรวจสอบความคิดและการปฏิบัติของตนเองว่ามีความเป็น “สากล” มากน้อยเพียงใด

ฉันจะพร้อมรับคำวิจารณ์และข้อเสนอแนะจากผู้ที่สนใจงานเขียนของฉัน

ฉันหวังว่าสิ่งต่างๆ ดังกล่าวมานี้ทั้งหมดจะช่วยให้ฉันก้าวสู่อิสรภาพทางความคิด และมีความมั่นใจในแนวคิดและแนวปฏิบัติของตนเองมากขึ้น และสามารถเป็นนักเขียนได้อย่างภาคภูมิใจที่สามารถสร้างประโยชน์ให้แก่วงการวิชาชีพครู และช่วยพัฒนาคุณภาพของเด็กไทยในอนาคต

ชูศรี ตันพงศ์

28 ตุลาคม 2544

ฉัน...กับงานเขียน

สุภาภรณ์ มั่นแกตุวิทย์*

ตอนที่ฉันยังเขียนไม่ได้...ฉันชอบฟัง

เมื่อฉันเขียนได้...ฉันชอบเขียน

และ...ฉันเขียนทุกครั้งที่ฉันรู้สึกประทับใจ

ความประทับใจจึงเป็นแรงบันดาลใจที่จุดประกายในงานเขียน
 ของฉัน ความประทับใจในที่นี้ไม่ได้เป็นเพียงแค่ความรู้สึกทางบวกเท่านั้น
 แรงผลักดันให้เกิงานเขียนของฉัน คือ ความประทับใจทั้งทางบวกและ
 ทางลบที่สั่งสมมาตั้งแต่ในวัยเด็ก

ฉันเป็นคนเข้าใจอะไรยาก และไม่สามารถรับรู้และปฏิบัติในสิ่ง
 ที่ไม่เข้าใจได้ จึงต้องใช้ความพยายามอ่านหลายๆ ครั้ง บ่อยครั้งที่ต้อง
 เลิกเล่มความตั้งใจ โดยเฉพาะในวัยเด็ก ฉันจึงเข้าใจเด็กนักเรียนที่ไม่รัก
 การอ่าน

สถานศึกษาแทบทุกแห่งจะมีห้องสมุด ห้องสมุดจะขนาดเล็ก
 หรือขนาดใหญ่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ในห้องสมุดสภาพของ
 หนังสือแต่ละเล่มจะบ่งบอกถึงการสัมผัสใช้งาน บางเล่มถูกอ่านจนชำรุด

*ครูต้นแบบ 2541 สกศ., โรงเรียนบ้านทุ่งเสี้ยว (นวรรัฐ) จังหวัดเชียงใหม่

ซึ่งส่วนมากจะเป็นหนังสือประเภทที่มีภาพประกอบที่น่าดู หรือหนังสือเล่มเล็กๆ บางๆ ที่ประกอบด้วยข้อความหรือประโยคที่อ่านง่าย ส่วนหนังสือวิชาการเล่มโตๆ หลายเล่มจะสวยเรียบอยู่ในตู้ดูเหมือนถูกทอดทิ้งให้เสียบเหงาไร้คนเหลียวแล ทั้งๆ ที่หนังสือเหล่านั้นมากด้วยสาระความรู้

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อที่สำคัญอย่างหนึ่งที่เรามักจะขาดไม่ได้ คือ เอกสารประกอบการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งหนังสือหรือตำราต่างๆ นอกจากการขาดแคลนเอกสารประกอบการเรียนรู้แล้ว เอกสารที่มีอยู่ส่วนมากก็น่าเบื่อ นักเรียนจึงไม่ชอบการอ่านหนังสือ

จากประสบการณ์การเป็นครูที่เคยสอนเด็กในถิ่นพื้นที่ทุรกันดาร ปัญหานี้ยิ่งหนักมากขึ้น เด็กเขาต้องสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนด้วยตนเอง กับครู กับภาษาของคนพื้นราบ กับหนังสือเรียนต่างๆ และกว่าจะคุ้นเคยกับทุกสิ่งทุกอย่างครูก็แทบหมดแรง นี่เป็นแรงบันดาลใจให้ฉันคิดและเขียนงาน งานที่เขียนครั้งแรก คือ เอกสารประกอบการสอน เริ่มจากแผ่นเดียว เป็นแผ่นภาพประกอบข้อความที่อธิบายสาระความรู้ในเรื่องที่สอน โดยการโยงเรื่องให้เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของผู้เรียน เช่น เรื่องพืช เรื่องสัตว์ เรื่องโรคต่างๆ และใช้ภาพที่เป็นตัวอย่างที่มีในท้องถิ่น ใช้ภาษาง่ายๆ ไม่ซับซ้อน ง่ายแก่การเข้าใจ สังเกตว่าผู้เรียนมีความสนใจและเรียนรู้ได้ จึงพัฒนาจากแผ่นเดียวเป็นรูปเล่มขนาดต่างๆ สามารถใช้ประกอบการสอนได้ดี และใช้หนังสือเรียนแบบเรียนที่มีอยู่ให้น้อยที่สุด

ความภูมิใจในการเขียนของคนเขียนที่รู้สึกว่าการงานมีคุณค่า

ก็คือ มีคนอ่าน สิ่งที่ยังบอกว่าคุณอ่านจนรับผลงานคือ เสียงผู้เรียนที่เรียกร้องว่า “เมื่อไหร่จะได้อ่านหนังสือที่คุณเขียนอีก”

มันเป็นความภูมิใจและเป็นแรงบันดาลใจให้คิดที่จะผลิตตำราเล่มเล็ก และก้าวไปสู่งานเขียนเรื่องเล่าที่สื่อความรู้ ความรู้สึก เรื่องราวต่างๆ ผู้เรียนอยู่เสมอ

แม้ว่าฉันจะมีงานเขียนเล็กๆ สำหรับเด็กมากมาย แต่ก็ไม่กล้าที่จะเขียนอะไรเป็นจริงเป็นจังให้คนอื่นอ่านนอกจากเด็ก เพราะไม่มีความเชื่อมั่นในงานเขียนด้วยสำนึกที่ถูกฝังจนตกตะกอนความคิดว่า “งานเขียนที่ดีจะต้องเป็นงานเขียนของนักวิชาการที่มากด้วยความรู้ทางวิชาการเท่านั้น คนอ่านจึงจะให้การต้อนรับและชื่นชม”

จากการพูด...สู่งานเขียน

วิธีการทำงานทำให้ฉันต้องพูดในฐานะวิทยากร ซึ่งสิ่งที่ฉันกลัวในชีวิต คือ การบรรยายให้ผู้ฟัง ยิ่งบรรยายเชิงวิชาการยิ่งทุกข์หนัก เพราะจากประสบการณ์ที่เข้าฟังการอบรม ประชุมสัมมนาต่างๆ เห็นคนฟังนั่งหลับ โดยเฉพาะวิทยากรที่น่าเสนอหรือพูดเน้นหนักด้านวิชาการที่มากด้วยการกล่าวอ้างทฤษฎีต่างๆ คนพูดพูดไป คนฟังหลับไป บรรยากาศที่อึดอัด สลัดใจ หมดเวลาได้ยินเสียงถอนหายใจ เป็นความกลัวที่ฝังใจมาตลอด

จากเหตุการณ์ดังกล่าว ทำให้ฉันค้นพบคำตอบว่า การพูดที่ผิดธรรมชาติ เป็นเรื่องที่น่าเบื่อสำหรับผู้ฟัง เมื่อต้องพูด ฉันจึงพูดตามธรรมชาติซึ่งเป็นการพูดจากประสบการณ์ก่อนที่จะอ้างทฤษฎี การพูดของฉันประสบความสำเร็จพอสมควร จากที่ได้รับเชิญให้พูดแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนครูเกือบทั่วประเทศ เสียงขานรับว่า พูด

รู้เรื่อง เข้าใจง่าย สนุก น่าสนใจ เป็นความภูมิใจ และมีความเชื่อมั่นมากขึ้น

สิ่งที่ฉันมักจะขาดในการไปพูดหรือบรรยาย คือ เอกสารประกอบ ซึ่งได้ขอเสนอแนะจากผู้ฟังเสมอ และบ่อยครั้งที่หลังจากพูดจบ จะมีทั้งนักวิชาการ สำนักพิมพ์ต่างๆ ชักชวนให้เขียนเกี่ยวกับเรื่องที่พูด ใหม่ๆ ที่อยากเขียน แต่ไม่เชื่อมั่นว่าจะเขียนได้ จึงผิดผ่อนเสมอมา

นอกจากความเชื่อมั่นในการที่จะเขียนแล้ว สิ่งหนึ่งที่ยากให้เกิดขึ้นคือ วัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะครูผู้นำทางปัญญา หากเราหยุดใฝ่รู้ใฝ่เรียนเราจะล้าหลังทันที เพราะความรู้เกิดใหม่อยู่ตลอดเวลา

เมื่อฉันตัดสินใจที่จะเขียน ฉันต้องศึกษา ต้องอ่านมากขึ้น อ่านไปบันทึกไป และเริ่มเขียนเอกสารประกอบการบรรยายแบบธรรมชาติ เล่าจากประสบการณ์ที่เคยทำ โดยใช้ภาษาง่ายๆ ปรับภาษาวิชาการเป็นภาษาที่ผู้อ่านคุ้นเคย (หลายท่านเรียกว่า ภาษาครู หรือภาษาระดับรากหญ้า) ฉันรู้สึกภูมิใจที่งานเขียนเล็กๆ ได้ถูกถ่ายทอดสู่เพื่อนครูมากมาย (จากการถ่ายเอกสารต่อกันเป็นทอดๆ) จากเอกสารแผ่นเดียว สู่งานที่ค่อนข้างจะเป็นระบบ เป็นเรื่องเป็นราวมากขึ้น

งานเขียนที่เป็นระบบ...ทำให้ฉันต้องใช้เวลาคิด ไตร่ตรอง เสาะแสวงหาความรู้ ทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติมากขึ้น...มากขึ้น เพราะคงจะรู้สึกบาปมากถ้าเขียนแล้วไม่ได้ให้ความรู้แก่ผู้อ่านให้คุ้มกับการเสียเวลาอ่าน นำไปสู่การปฏิบัติที่ผิดๆ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการศึกษา เพราะผู้ที่ได้รับผลคือ ผู้เรียน

แม้จะค้นคว้าหาความรู้มากขึ้นเท่าไร ฉันยังไม่กล้าที่จะเขียน เป็นเรื่องเป็นราว เป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ จึงถูกกระตุ้นเตือนช่วยเหลือจาก เพื่อนครูให้เขียนอยู่เสมอ

บนกระแสนการปฏิรูปการศึกษา ครูมักจะมีเรื่องกังขาและสับสน กับหัวข้อบรมลัทธิต่างๆ ที่พรังพรูจัดให้มีขึ้นอยู่ต่อเนื่อง ด้วยความ กระหายใคร่รู้ อย่งไรจึงจะได้ชื่อว่า ครูปฏิรูปหรือครูมืออาชีพ แต่ละ เรื่องล้วนแล้วแต่สรุปว่า ครูต้องทำทั้งสิ้น ครูหลายคนแทบสติแตก เพราะรู้ไม่กระจ่าง ไม่รู้ว่าจะทำเรื่องไหนก่อน และแต่ละเรื่องก็ยังหา ความชัดเจนไม่ได้ในทันที ต้องใช้เวลาอ่าน คิด พินิจ พิเคราะห์ เพราะ หนังสือหรือตำราส่วนใหญที่เขียนมักลืมนึกถึงผู้ปฏิบัติ และผู้ที่เข้าใจ ละเอียดยาก (อย่างที่ผมเคยเป็น)

ในความสับสนวุ่นวาย กลายเป็นความท้อแท้ให้ฉันกล้าและ พร้อมที่จะเขียนเล่าประสบการณ์เพื่อเพื่อนครู โดยเลือกเรื่องที่ครูกำลัง สนใจและสับสนที่สุด ซึ่งเป็นหนังสือที่ผมถนัดหัวใจเขียนด้วยความ สบายใจ เพราะมันเป็นการสื่อสารประสบการณ์ผลงานที่เป็นจริง ตัวอย่าง การวิจัยในชั้นเรียน ประสบการณ์ตรงของครูต้นแบบ หนังสือ ที่ได้รับการขานรับจากเพื่อนครูเป็นจำนวนมาก คำพูดจากเพื่อนครูที่ เป็นกำลังใจและแรงผลักดันให้ฉันคิดที่จะสร้างสรรค์ผลงานต่อไป คือ เป็นหนังสือที่อ่านเข้าใจง่าย สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ เพื่อนครูมีแนวคิดที่จะสร้างผลงานเพื่อพัฒนาศักยภาพของ ผู้เรียนได้อย่างมีเป้าหมาย

จากประสบการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เราสามารถสร้างงาน เขียนได้ ถ้ามีเป้าหมาย ความมุ่งมั่น และการแสวงหาความสำเร็จ

ย่อมเกิดขึ้นได้ สิ่งสำคัญที่ฉันระลึกถึงและตระหนักอยู่ตลอดเวลา คือฉันมักจะถามตนเองเสมอว่า ทำทำไม ทำอย่างไร และทำแล้วได้อะไร งานเขียนก็เช่นกัน กว่าที่มันใจเขียนได้ ฉันต้องตอบคำถามตนเอง ดังนี้...

เขียนทำไม เป้าหมายของงานเขียน เราต้องรู้ว่าเขียนเพื่ออะไร หรือเพื่อใคร

เขียนอย่างไร เมื่อทราบเป้าหมาย จึงวางแผนในงานเขียน ถึงแม้ว่าจะเป็นงานเขียนจากประสบการณ์จริง สิ่งที่จะละเอียดไม่ได้คือ ต้องมีการตรวจสอบ และสนับสนุนจากทฤษฎีหรือหลักการด้วย ข้อมูลอ้างอิงต่างๆ นับเป็นส่วนสำคัญ ฉะนั้น นักเขียนจึงต้องเป็นนักอ่านด้วย

ประวัติผู้เขียน

นายวัลย์ มาศจรัส

นักวิชาการศึกษา 8 กลุ่มงานศิลปะและวัฒนธรรม
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี

เกียรติคุณที่ได้รับจากทางราชการ

พ.ศ. 2520 ข้าราชการครูดีเด่น

พ.ศ. 2531-2532 เกียรติคุณบัตรข้าราชการอุทิศเวลาราชการ

พ.ศ. 2538 ได้รับการประเมินจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงให้เป็นผู้
ถ่ายทอดเรื่องความรู้ในการเขียนหนังสือได้ดีลำดับที่ 1

พ.ศ. 2542 ได้รับการคัดเลือกจากสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย
ให้เป็น 1 ใน 50 นักเขียนไทยเขียนเรื่องเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

รางวัลทางด้านวรรณกรรม รวม 26 รางวัล

ประวัติผู้เขียน

ชาตรี สำราญ

ตำแหน่งสุดท้าย อาจารย์ 3 ระดับ 9 โรงเรียนคุรุชนพัฒนา

อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

ปัจจุบัน

ข้าราชการบำนาญ

รางวัลและเกียรติยศ

2532 ครูภาษาไทยดีเด่น จังหวัดยะลา

2533 ครูภาษาไทยดีเด่น มูลนิธิสยาม-คุณหญิงเบญจา แสงมลิ

2541 ครูต้นแบบ 2541 วิชาภาษาไทย สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ

ผลงานด้านการเขียน

- ❖ เส้นทาง Storyline สู่การเรียนรู้
- ❖ สอนโดยอาศัยสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อ
- ❖ มายากลเพื่อการศึกษา
- ❖ เสวนาชีวิต
- ❖ สอนให้คิด คิดให้สอน

ฯลฯ

ประวัติผู้เขียน

ไพโรจน์ ชินศิริประภา

ปัจจุบัน หัวหน้าโครงการตำราและพัฒนาสื่อ
บรรณาธิการบริหาร วารสารสานชุมชน
(วารสารภายในโรงเรียนรุ่งอรุณ)
โรงเรียนรุ่งอรุณ

รางวัลที่ได้รับ

- 2531 และ 2533 รางวัลออกแบบปกหนังสือ AD & ART
- 2532 รางวัลวาดภาพประกอบหนังสือ “ตะลือก ต้อกแต็ก”
จากงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

ผลงานด้านการเขียน

- ❖ คอลัมน์ที่นี้มีไอเดีย ในนิตยสารเพื่อนใหม่ ปี พ.ศ. 2532-2537
- ❖ นิทาน “ความลับของโลก” ปี พ.ศ. 2536
- ❖ หนังสือหมิน้อยร้อยเชือก 2540
- ❖ คอลัมน์ “คุณพ่อมือใหม่” ในนิตยสารรักลูก ปี พ.ศ. 2537-2538

ผลงานด้านบรรณาธิการ

- ❖ บรรณาธิการวารสารแปลน (วารสารภายในกลุ่มบริษัทแปลน)
ปี พ.ศ. 2530-2535
- ❖ บรรณาธิการบริหารนิตยสาร ART RECORD IN THAILAND
ปี พ.ศ. 2537
- ❖ บรรณาธิการฝ่ายศิลปกรรม นิตยสารเพื่อนใหม่
ปี พ.ศ. 2532-2537

ประวัติผู้เขียน

นางชุศรี ตันพงศ์

ตำแหน่งสุดท้าย อาจารย์ 3 ระดับ 9

โรงเรียนนวมินทราชูทิศ จังหวัดเชียงใหม่

ปัจจุบัน ผู้อำนวยการฝ่ายประถมปลายและมัธยมต้น

โรงเรียนเลิศหล้า หลักสูตรภาษาอังกฤษ ถนนกาญจนาภิเษก

กรุงเทพมหานคร

รางวัลและเกียรติยศ

- ❖ ครูภาษาไทยดีเด่น ระดับมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
- ❖ ครูดีเด่นด้านผลงานสื่อการสอน ครูสภา
- ❖ ครูแม่แบบด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- ❖ ครูต้นแบบ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สกศ.

ผลงานวิชาการ

- ❖ เอกสารการสอน ท071 หลักภาษาไทย
- ❖ งานวิจัยในชั้นเรียน : การสร้างบทเรียนสำเร็จรูปการวิเคราะห์ส่วนประกอบของพยางค์
- ❖ งานวิจัย : รูปแบบการจัดกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยวรรณกรรมท้องถิ่น
- ❖ งานวิจัย : การฝึกอบรมครูมัธยมศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

ผลงานการเขียนหนังสือ

- ❖ หนังสือ “เรียนรู้เพื่อเป็นครูคุณภาพ”

ฯลฯ

ประวัติผู้เขียน

สุภาภรณ์ มั่นเกตุวิทย์

อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนบ้านทุ่งเลี้ยง (นวรรัฐ)
อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

รางวัลและเกียรติยศ

- 2536 รางวัลมูลนิธิสमान-คุณหญิงเบญจา แสงมลิ สาขาครูสังคมศึกษา
รางวัลครูวิทยาศาสตร์ดีเด่น ของสมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย
ในประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
- 2541 ครูต้นแบบ 2541 วิชาวิทยาศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ

ผลงานการเขียนหนังสือ

- ❖ ตัวอย่างการวิจัยในชั้นเรียน ประสบการณ์ตรงของครูต้นแบบ

ที่ปรึกษา

ดร.รุ่ง แก้วแดง	เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
นายถวัลย์ มาตรฐาน	กลุ่มงานศิลปะและวัฒนธรรม สกศ.

ผู้ดำเนินโครงการ

นางสมศรี กิจชนะพานิชย์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ สกศ.
นางสาวประวีณา ชะลุย	กลุ่มงานพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ สกศ.
นายวีระ พลอยครบุรี	ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพผู้บริหารทางการศึกษา สกศ.